Juni 2026

Var står partierna i arbetsmarknadspolitiken?

En granskning inför valet 2026

Mats Wingborg

arena idé

arena idé

Var står partierna i arbetsmarknadspolitiken?

En granskning inför valet 2026

Författare: Mats Wingborg
Redaktör: German Bender
Formgivning: Arenagruppen
© Arenagruppen och författaren
Stockholm 2026

Rapporten i en mening:
För tredje valet i rad granskar Arena Idé riksdagspartiernas arbetsmarknadspolitiska rapport, denna gång i aktuella frågor, och konstaterar att det finns tydliga skiljelinjer mellan höger och vänster – och därmed även en spricka inom oppositionen.

Arbetsrätten: Sedan uppgörelsen mellan delar av arbetsmarknadens parter och det uppföljande riksdagsbeslutet 2021 och 2022 har den partipolitiska dragkampen om arbetsrätten varit cementerad. För närvarande är et enbart Vänsterpartiet och Liberalerna som har önskar se politiska förändringar av arbetsrätten. Därtill är det tveksamt vad Liberalernas skrivningar betyder, partiet driver inte frågan om en ändrad arbetsrätt.

Arbetsförmedlingen: KD och Centern vill lägga ner Arbetsförmedlingen i sin nuvarande form. Liberalerna och Moderaterna ger inga tydliga besked. SD vill utreda frågan. S-MP-V vill stärka Arbetsförmedlingen och betonar att den ska vara närvarande i hela landet. S anser vidare att privatiseringen inom Arbetsförmedlingen har gått för långt medan V helt vill avbryta privatiseringen.

Karensavdraget: Tidöpartierna plus Centern vill bevara karensavdraget. SD har visserligen tidigare föreslagit att avdraget bör tas bort för anställda inom vård och skola, men partiet har inte drivit den frågan inom ramen för Tidösamarbetet. S-MP-V vill avskaffa karensavdraget.

Stridsåtgärderna: Företrädare Tidöpartierna plus C vill införa en proportionalitetsprincip för att strama åt rätten till sympatiåtgärder. S-MP-V motsätter sig en försvagning av strejkrätten. V vill också riva upp den ändring av strejkrätten som genomfördes 2019 och som begränsade möjligheten för facklig organisation som inte sluter kollektivavtal att vidta konfliktåtgärder.

A-kassan: A-kassan har omformats under mandatperioden. Den snabbare avtrappningen av a-kassan har inneburit en försämring som drabbar dem som är arbetslösa länge. SD lovade innan valet att inte försämra a-kassan, men röstade tillsammans med övriga Tidöpartier igenom försämringen. S-MP-V röstade nej till förslaget om avtrappningen. C ville tvärtom att avtrappningen skulle bli ännu brantare. L-KD-SD vill införa en obligatorisk a-kassa som inte är kopplad till de fackliga organisationerna. M har inte tydligt deklarerat hur de vill att a-kassan ska utformas på sikt.

Skyddsombuden: S-MP-V vill vidga de regionala skyddsombudens tillträdesrätt till att också omfatta arbetsplatser med kollektivavtal men där det saknas fackliga medlemmar. Tidöpartierna och Centern har avfärdat det förslaget. L och SD har tidigare ifrågasatt de fackliga organisationernas företrädesrätt att utse skyddsombud. Partierna har dock inte lyft denna fråga under mandatperioden.

Arbetslivskriminalitet: Det råder politisk enighet om det mesta som skett för att stärka arbetet mot arbetslivskriminalitet. På vissa punkter vill dock de rödgröna partierna gå ännu längre. Däribland anser Socialdemokraterna att det ska bli möjligt att svartlista företag som upprepade gånger brutit mot arbetsmiljöregler. Vänsterpartiet vill ha en ny lagstiftning mot lönestöld, det vill säga när en arbetsgivare medvetet underlåter att betala ut rätt lön.

Arbetsmarknadsåtgärder: Partierna till vänster vill generellt satsa mer på arbetsmarknadspolitik än partierna till höger och i detta fall inkluderar högern även Centerpartiet. En annan skiljelinje handlar om att partierna till höger varit mer öppna för subventionerade anställningar där kollektivavtalen åsidosätts. Det är däribland oklart om Liberalernas förslag om inträdesjobb och SD:s förslag om lärlingsjobb innefattar krav på kollektivavtal. S-MP-V ställer däremot krav på att kollektivavtal ska gälla. SD har vidare varit negativ till arbetsmarknadsåtgärder som specifikt riktar sig till nyanlända.

Arbetskraftsinvandring: Tidöpartierna har drivit igenom nya regler för arbetskraftsinvandring som bland annat innefattar ett lönekrav på 33 390 kronor i månaden. S motsatte sig inte lönekravet, men har protesterat mot att regeringen beslutat om vilka yrkesgrupper som ska undantas från kravet. S anser att den frågan bör avgöras av arbetsmarknadens parter. Både S och V förespråkar att den tidigare arbetsmarknadsprövningen av arbetskraftsinvandring bör återföras. Även SD har varit inne på den idén.

Arbetsmarknadspolitiken kännetecknas i stort av en tydlig skiljelinje mellan höger och vänster. Den gäller de flesta av ovanstående frågor, men delvis med undantag av synen på arbetskraftsinvandringen.

Mats Wingborg är rapportförfattare och fristående utredare

German Bender är rapportredaktör och utredningschef på Arena Idé

Var står partierna i arbetsmarknadspolitiken?

arena idé

Fråga								
Arbets-förmedlingen	Enstaka moderater tycker att AF i sin nuvarande form bör läggas ner, men partiet har ingen klar uppfattning.	AF i sin nuvarande form bör läggas ner och verksamheten tas över kommuner och privata aktörer.	Inga tydliga ställnings-taganden.	Vill utvärdera AF innan det sker några stora förändringar.	Anser att AF i sin nuvarande form bör avvecklas och att den arbetsförmedlande verk-samheten ska skötas av fristående aktörer.	Vill satsa ytterligare resurser på AF. Anser att privatiseringen av verksamheten har gått för långt. Vill att AF ska vara närvarande i alla kommuner.	Anser att AF ska vara närvarande i alla kommuner.	Vill satsa mer resurser på AF och sätta stopp för privatiseringen av verksamheten. Anser att AF ska vara närvarande i alla kommuner.
Karensavdraget	Vill behålla karens-avdraget vid första sjukdag.	Har försvarat karens-avdraget och i riksdagen röstat för att karensav-draget ska behållas, men Ebba Bush har öppnat för att partiet kan ändra sig.	Vill bibehålla karens-avdraget, anser att en avveckling blir för dyr.	Säger nej till att generellt slopa avdraget. Har tidigare föreslagit att ka-rensavdraget tas bort för personal i skola och vård, men inte drivit det för-slaget inom Tidöavtalet.	Vill bibehålla karens-avdraget, anser att en avveckling blir för dyr och försämrar för företag.	Vill slopa karens-avdraget.	Vill slopa karens-avdraget.	Vill slopa karens-avdraget.
Strejkrätten	Partiföreträdare vill in-föra en proportionalitets-princip för att begränsa möjligheten till fackliga sympatiåtgärder, men partiet har inte lyft frågan sedan 2022.	Partiföreträdare vill införa en proportionalitets-princip i konflikträtten, men frågan har inte lyfts sedan 2022.	Förordar en proportionalitets-princip i konflikträtten, men frågan har inte lyfts sedan 2022.	Partiföreträdare vill införa en proportionalitets-princip i konflikträtten, men frågan har inte lyfts sedan 2022.	Förordar en proportionalitets-princip i konflikträtten.	Vill inte ändra i den rådande lagstiftningen.	Vill inte ändra i den rådande lagstiftningen.	Säger nej till en proportionalitetsprincip i lagstiftningen. Partiet vill också riva upp de begränsningar av strejk-rätten som infördes 2019.
A-kassan	Drev igenom en snabbare avtrappning av a-kassan under mandat-perioden. För närvarande föreslås inga ytterligare förändringar.	Drev igenom en snabbare avtrappning av a-kassan under man-datperioden. På sikt vill partiet ha en allmän och obligatorisk a-kassa.	Drev igenom en snabbare avtrappning av a-kassan under mandatperioden. På sikt vill partiet ha en allmän och statlig a-kassa.	Bröt sitt löfte och rös-tade tillsammans med de andra Tidöpartierna igenom förslaget om en snabbare avtrappning av a-kassan. Partiet vill att a-kassan förstatligas.	Vill se en ännu krafti-gare avtrappning av a-kassan än Tidöpar-tierna.	Röstade nej till Tidö-partiernas avtrapp-ning av a-kassan. Har budgeterat mer pengar till a-kassan än Tidöpartierna.	Röstade nej till Tidö-partiernas avtrapp-ning av a-kassan. MP anser att avtrappning-en bör vara mindre brant.	Röstade nej till Tidö-partiernas avtrappning av a-kassan. Partiet vill i stället rusta upp a-kassan, bland annat bland höja den högsta dagpenningen och grundbeloppet.
Skyddsombuden	Motsätter sig att regi-onala skyddsombud ska få tillträdesrätt även till arbetsplatser där det inte finns fackliga företrädare.	Motsätter sig att regi-onala skyddsombud ska få tillträdesrätt även till arbetsplatser där det inte finns fackliga företrädare.	Motsätter sig att regionala skyddsombud ska få ut-vidgad tillträdesrätt. Par-tiet har tidigare föreslagit att fackliga organisationer inte ska ha företrädesrätt när skyddsombud utses.	Motsätter sig att regionala skyddsombud ska få ut-vidgad tillträdesrätt. Par-tiet har tidigare föreslagit att fackliga organisationer inte ska ha företrädesrätt när skyddsombud utses.	Motsätter sig att regionala skydds-ombud ska få ut-vidgad tillträdesrätt.	Menar att regionala skyddsombud bör ges tillträdesrätt till alla arbetsplatser där det finns kollektivavtal, även om det inte finns fackliga medlemmar.	Menar att regionala skyddsombud bör ges tillträdesrätt till alla arbetsplatser där det finns kollektivavtal, även om det inte finns fackliga medlemmar.	Menar att regionala skyddsombud bör ges tillträdesrätt till alla arbetsplatser där det finns kollektivavtal, även om det inte finns fackliga medlemmar.
Arbetsmarknads-åtgärderna	Vill bland annat bygga ut yrkesvux och yrkeshögskolan och tidigare kartlägga de arbetssökandes behov.	Vill införa åtgärder som ”stärker före-tagsklimatet” och ”sänker trösklarna för att komma in på arbetsmarknaden”.	Vill införa en ny anställningsform för unga och nyanlända, så kallade inträdesjobb. Dessa ska ha lägre in-gångslöner och avskaffa-de arbetsgivaravgifter.	Vill införa en ny form av lärlingsutbildning. Partiet är kritiskt till arbetsmarknadsåtgär-der som specifikt rik-tar sig till nyanlända.	Vill ändra reglerna för etableringsjobben så att de gäller även för bemanningsföretag och företag utan kollektivavtal.	Vill satsa mer pengar på arbetsmarknadspolitiska åtgärder, skärpa kontrollen av nystartsjobb och beto-nar att kollektivavtal ska följas i alla subventionera-de anställningar.	Vill utvidga de arbets-marknadspolitiska åtgärderna. Partiet vill bland annat införa fler praktik- och lärlings-platser i kommuner.	Vill satsa mer pengar på arbetsmarknadspolitiska åtgärder, bland annat så kallade nya beredskaps¬jobb, en ny arbetsmarknadspolitisk insats inom bygg och anläg-ning. Anser att kollektivavtal ska efterlevas vid subventio-nerade anställningar.

Innehåll

1. Inledning **4**

2. Tidöavtalet och arbetsmarknaden **5**

3. Anställningsvillkor **8**
3.1. Bakgrund 8
3.2. Partiernas uppfattning 10
3.3. Analys 13

4. Arbetsförmedlingen **15**
4.1. Bakgrund 15
4.2. Partiernas uppfattning 17
4.3. Analys 21

5. Karensavdraget **22**
5.1. Bakgrund 22
5.2. Partiernas uppfattning 22
5.3. Analys 24

6. Stridsåtgärderna **26**
6.1. Bakgrund 26
6.2. Partiernas uppfattning 26
6.3. Analys 27

7. A-kassan **29**
7.1. Bakgrund 29
7.2. Partiernas uppfattning 29
7.3. Analys 30

8. Skyddsombuden **32**
8.1. Bakgrund 32
8.2. Partiernas uppfattning 33
8.3. Analys 33

9. 9. Arbetslivskriminalitet **35**
9.1. Bakgrund 35
9.2. Partiernas uppfattning 36
9.3. Analys 37

10. Arbetsmarknadsåtgärder **38**
10.1. Bakgrund 38
10.2. Partiernas uppfattning 38
10.3. Analys 40

11. Arbetskraftsinvandring **41**
11.1. Bakgrund 41
11.2. Partiernas uppfattning 42
11.3. Analys 44

Budgetförslagen om arbetsmarknaden
– oppositionens ändringsförslag jämfört med Tidöpartiernas budget **46**

12. Summerande analys **48**

1. Inledning

Den är rapporten analyserar och granskar partiernas arbetsmarknadspolitik under mandatperioden 2022–2026. Huvudfokus är på Tidöstyrets arbetsmarknadspolitik, men också på vad partierna i opposition har drivit och föreslagit. En central utgångspunkt har varit de propositioner som Tidöstyret lagt fram i riksdagen och vad partierna i opposition har föreslagit. En annan utgångspunkt har varit partiernas interna beslut, inte minst de som fattats på partiernas kongresser, men också vad partierna lyfter fram inför valet i september 2026.

Rapporten täcker flera av de stora arbetsmarknadspolitiska frågorna, men det finns åtskilliga detaljer som inte tas upp. Rapporten tar inte heller upp partiernas förslag om hur arbetslösheten ska kunna minskas; den frågan har en vidare karaktär och innefattar inte minst åtgärder för att skapa investeringar och öka tillväxten.

2. Tidöavtalet och arbetsmarknaden

En ram för arbetsmarknadspolitiken under mandatperioden har varit Tidöavtalet som slöts mellan SD, M, KD och L efter valet 2022. Där anges vad Tidöstyret vill uppnå under mandatperioden. Betecknande nog finns inget eget avsnitt om arbetsmarknadspolitiken i Tidöavtalet, det visar att frågorna knappast har haft högsta prioritet. Däremot finns ett antal skrivningar om arbetsmarknadspolitiken i andra avsnitt, däribland i det om ”Tillväxt och ekonomi”. Ett övergripande mål som presenteras är att Tidöpartierna vill ”stärka Sveriges varaktiga tillväxtförmåga, motverka arbetslöshet samt lätta det ekonomiska kostnadstrycket mot hushållen”.[1]

I avsnittet finns vidare fyra punkter som visar på hur det övergripande målet ska förverkligas. Den första handlar om att produktivitet och företagande ska sättas i centrum. Den andra om att öka arbetsutbudet, där lösningen är att få bort det ”bidragsberoende” som ”låser in människor”. Den tredje om att jobbpolitiken ska bli mer effektiv genom att förbättra ”matchningen” och den fjärde om att lätta på kostnadstrycket för hushållen genom att förhindra fallande reallöner (dock oklart hur detta ska gå till).

Avsnittet fortsätter med en lista på konkreta reformer. Av dessa kan följande sorteras in under området arbetsmarknadspolitik:

- Sänka de administrativa kostnaderna för företagen.
- Förbättra förutsättningarna för yrkesverksamma att vidareutbilda sig vid högskolor och universitet samt stärka lärosätenas omställningsuppdrag.
- Omställningsstödet, som är en följd av parternas överenskommelse, ska förvaltas på så sätt att det används till utbildningar med hög efterfrågan på arbetsmarknaden och därmed motverkar kompetensbrist och stärker näringslivets konkurrenskraft.
- Villkoren för små och medelstora företag att växa, anställa och attrahera kapital ska förbättras, exempelvis genom förändringar i 3:12-regelverket.
- Ägarskiften såväl mellan generationer i familjeföretag som till personal bör förenklas och underlättas för att inte livskraftiga företag ska läggas ned i onödan.
- Det ska bli mer lönsamt att gå från bidrag till arbete, utbilda sig och ta ökat ansvar på jobbet. Det handlar både om effektiva bidragssystem och beskattning av arbetsinkomster.

1 https://www.liberalerna.se/wp-content/uploads/tidoavtalet-overenskommelse-for-sverige-slutlig.pdf

- Alla som uppbär försörjningsstöd av arbetsmarknadsskäl ska delta i aktiviteter motsvarande sin arbetsförmåga för att få fullt bidrag. Kompenshöjande insatser för ökad övergång till riktiga jobb ska prioriteras och samhällsnyttiga insatser ska införas.
- En stor bidragsreform genomförs som gör det mer lönsamt att gå från bidrag till arbete och egen försörjning. Det ska ske dels genom lägre skatt på framför allt låg- och medelinkomsttagare under mandatperioden. Dels genom införandet av ett bidragstak som gör att den som kan arbeta aldrig sammantaget kan få högre inkomster från bidrag än man skulle få genom eget arbete, samt genom införande av ett tydligt och anpassat aktivitetskrav i hela Sverige för dem som har försörjningsstöd, där samhällsnyttiga insatser kan ingå, för att motverka långvarigt bidragsberoende.
- Införa fler verktyg och utrymme för flexibilitet för att kombinera ett högt arbetsmarknadsdeltagande med familjeliv.
- Stärka drivkrafterna och möjligheterna för äldre att stanna kvar i arbetslivet.
- Arbetsgivare som anställer långtidsarbetslösa bör mötas av lägre anställningskostnader.
- Bryta passiv långtidsarbetslöshet genom tydliga krav och möjligheter att genomföra insatser som leder till jobb. Insatserna bör handla om utbildning som krävs för att komma in på arbetsmarknaden, svenska språket, högre grad av arbetsplatsnära erfarenhet samt hög och effektiv sökaktivitet.
- Den arbetsmarknadspolitiska insatsfloran bör förenklas, med färre, kostnadseffektiva insatser som leder till jobb.
- Ansvarsfördelningen mellan staten och kommunerna för långtidsarbetslösa bör utredas.[2]

Det längsta avsnittet om arbetsmarknaden i Tidöavtalet återfinns i kapitlet om migration och handlar om skärpta regler för arbetskraftsinvandringen. Här återges några av huvudpunkterna av vad man vill åstadkomma:

- Höjda inkomstgränser för arbetskraftsinvandring. Utgångspunkten ska vara att arbetstillstånd endast ska beviljas om det arbete till vilket arbetskraftsinvandring sker i normalfallet har en lönenivå motsvarande medianlönen.
- Författningsändringar varigenom arbetstillstånd endast kan beviljas utlänning som ordnat en heltäckande sjukvårdsförsäkring för den första tillståndstiden.

2 Ibid.

- Förslag som innebär att regeringen bemyndigas att föreskriva att vissa yrkesgrupper undantas från möjligheten att beviljas arbetstillstånd, till exempel personliga assistenter. Regeringen ska också kunna föreskriva om lägre lönekrav för enskilda yrkesgrupper.
- Föreslå åtgärder för att begränsa möjligheten för asylsökande att kunna erhålla undantag från kravet på arbetstillstånd under tiden de väntar på att asylansökan avgörs.
- Utredningen ska inte lägga förslag som inskränker Migrationsverkets möjlighet enligt gällande rätt att avstå från att återkalla ett tidsbegränsat uppehållstillstånd för en arbetskraftsinvandrare på grund av att arbetsgivaren utan uppsåt begått mindre eller obetydliga fel i frågan om villkoren för arbetstillstånd, även om felet upptäcks efter det att tillståndstiden löpt ut eller om Migrationsverket uppmärksammat det.[3]

Som synes handlar kraven till stor del om att strama åt arbetskraftsinvandringen, att förbättra villkoren för företagare och om att försöka pressa ner arbetslösheten genom att ställa större krav på arbetssökande, även om också insatser genom utbildningar nämns på ett ställe. Flera områden behandlas inte alls, som anställningsvillkor och arbetsmiljö.

3 Ibid.

3. Anställningsvillkor

3.1. Bakgrund

I januari 2019 slöts det så kallade januariavtalet mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Miljöpartiet och Liberalerna.[4] Avtalet var en förutsättning för att Stefan Löfven skulle få bilda regering. Det innehöll 73 punkter, varav punkterna 12 till 21 handlade om arbetsmarknaden. Punkt 20 behandlade arbetsrätten. Den skulle reformeras för att bland annat ge ”tydligt utökade undantag från turordningsreglerna” (punkt 20). För att ändra i arbetsrätten skulle en utredning tillsättas, men om parterna nådde en uppgörelse skulle regeringen i stället ”lägga ett förslag i linje med parternas överenskommelse” (punkt 20).

En utredning om arbetsrätten genomfördes, och efter att den lämnat sitt betänkande slöts en uppgörelse om LAS mellan Svenskt Näringsliv, PTK och fackförbundet IF Metall. Ganska snart anslöt sig också Kommunal till uppgörelsen och senare även HRF och Pappers. I slutet av 2021 ställde sig även LO-styrelsen bakom LAS-överenskommelsen.[5] Kostnaderna för staten för satsningar på omställning och kompetens beräknades till 11 miljarder kronor per år när reformen är fullt utbyggd.[6]

Uppgörelsen innebar bland annat följande:[7]

Undantagen i turordningsreglerna utökades. Uppgörelsen innebar att tre personer får undantas på ”berörd driftsenhet och avtalsområde” där arbetsgivaren gjort bedömningen att det råder arbetsbrist, oavsett företagets storlek. Arbetsgivare som omfattas av huvudavtalet kan undanta upp till 15 procent av de anställda. Sådana undantag får dock högst omfatta 10 procent av det totala antalet anställda. Begränsningen träder i kraft om en arbetsgivare säger upp minst två tredjedelar av de anställda.[8]

Saklig grund som skäl för en uppsägning byttes till uttrycket ”sakliga skäl”. Det innebär att det blir aningen enklare för arbetsgivare att säga upp anställda av personliga skäl. Dessa sakliga skäl ska dock även i fortsättningen handla om antingen arbetsbrist eller personliga skäl. Personliga skäl kan bland annat vara bristande prestationer (som inte beror på ålder, sjukdom eller funktionsnedsättning), misskötsamhet eller samarbetssvårigheter.

Allmän visstid ersattes med särskild visstidsanställning. En särskild visstidsanställning övergår i en tillsvidareanställning för den har varit anställd hos arbetsgivaren i särskild visstidsanställning sammanlagt mer än 12 månader under

4 https://www.socialdemokraterna.se/download/18.1f5c787116e356cdd25a4c/1573213453963/Januariavtalet.pdf
5 https://arbetet.se/2021/11/10/darfor-byter-lo-fot-om-las/
6 https://arbetet.se/2022/01/27/eva-nordmark-om-ny-arbetsratt-storsta-frihetsreformen-i-modern-tid/
7 Se bland annat: https://www.regeringen.se/49c55e/contentassets/77c031ddf9284cd99cff6c40f7253e15/presentationsbilder-presstraff-210607.pdf
8 https://www.arbetsvarlden.se/sa-blir-skillnaden-mellan-de-som-skrivit-pa-las-uppgorelsen-och-alla-andra/

en femårsperiod. Enligt tidigare regelverk omvandlades en allmän visstid först efter 24 månader.

Reglerna för tvister om ogiltighet i samband med uppsägningar ändrades. Anställningen ska inte längre bestå under en tvist när en arbetstagare sagts upp. Samtidigt ska det allmänna skadeståndet särskilt motverka ogiltiga uppsägningar och avskedanden. Om facket vill pröva tvisten i domstol kan arbetstagaren i stället för lön få kompletterande a-kassa motsvarande 80 procent av lönen. Men bara om den uppsagde är medlem i ett fackförbund och det förbundet driver personens fall. Om AD dömer till fackets och den uppsagdas fördel får personen utöver skadestånd också innestående lön under den tid som tvisten pågått och kan få behålla jobbet.

Reglerna i samband med hyvling skärptes. Om en arbetsgivare plockar bort arbetstimmar genom hyvling så måste det göras enligt turordningsreglerna och på en och samma driftsenhet. Den som varit anställd kortast tid är den som kommer få sina timmar kortade först. Om det är flera tjänster som ska hyvlas ska de med lägre sysselsättningsgrad påverkas först.

Ett omställningsstöd ska införas för att göra det enklare för personer som blir av med sitt jobb att få ett nytt arbete. Omställningsstödet ska även kunna ges till visstidsanställda och till sjuka som sagts upp av personliga skäl. Även provanställda och personliga assistenter ska ingå i systemet.[9]

Uppgörelsen mellan parterna följdes upp av lagändringar som antogs av riksdagen den 2 februari och den 8 juni 2022. På det sistnämnda datumet fattade riksdagen beslut (proposition 2021/22:176[10]). Lagändringen trädde i kraft den 30 juni 2022 och började tillämpas från den 1 oktober 2022.

Riksdagens beslut var en direkt följd av uppgörelsen mellan parterna, och beslutet innebar uppföljande lagändringar, däribland att en uppsägning från arbetsgivarens sida ska grunda sig på sakliga skäl, att arbetsgivare får undanta tre arbetstagare från turordningen vid arbetsbrist, att en anställning inte ska bestå vid tvist och att särskild visstidsanställning införs.[11]

Vänsterpartiet reserverade sig på två punkter mot förslaget. Partiet ansåg att de förbättringar som uppnås med förslaget, som ett omställningsstöd, inte uppväger försämringarna. Sammantaget, menade V, innebar förslaget en ”maktförskjutning till arbetsgivarnas fördel”.[12] Till försämringarna hörde, enligt V, att undantagen från turordningsreglerna utökas, att uppsägningarna framgent ska grunda sig på sakliga skäl (i stället för som i dag vara sakligt grundade), att dessa regler görs dispositiva (de blir möjliga att förhandla bort) och att en anställning inte längre ska kunna bestå under en tvist om ogiltigförklaring av uppsägningar

9 https://www.dagensarena.se/innehall/las-uppgorelsen-det-har-galler/
10 https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/proposition/flexibilitet-omstallningsformaga-och-trygghet-pa_H903176, se även: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/arende/betankande/flexibilitet-omstallningsformaga-och-trygghet-pa_H901AU12
11 https://data.riksdagen.se/fil/228F5093-3332-40F7-9E28-07EBC7020236
12 Ibid.

eller avskedanden. Därutöver menade V att omställningsstödet ska kunna utgå under längre tid än vad som angetts i förslaget och högre upp i åldrarna (för att få omställningsstudiebidrag är den övre gränsen 62 år).

Moderaterna inkom med ett särskilt yttrande. I det menade partiet att förslaget innebär en ”flexiblare arbetsrättslagstiftning och förstärkta omställningsmöjligheter” och att partiet är ”positivt” till förslagen i propositionen.[13] Moderaterna noterar samtidigt att reformen bör följas upp och att ytterligare reformer kan behövas.

Även SD inkom med ett särskilt yttrande. Enligt det ställde sig SD bakom de lagändringar som föreslås, även om partiet kritiserar proceduren för hur förslaget tagits fram där parterna ”tvingades till förhandlingsbordet”.[14]

Januariavtalet 2019, uppgörelsen mellan parterna 2021 och riksdagens beslut 2022 förändrade arbetsrätten. Den omarbetade lagen om anställningsskydd kallas numera ofta för ”Nya LAS”. Uppgörelsen och beslutet bidrog samtidigt till att låsa fast frågan. Det rådde inte total politisk enighet om beslutet, men ändå bred samstämmighet. Arbetsmarknadens parter har också gjort klart att politiska beslut om att ändra arbetsrätten skulle innebära att uppgörelsen mellan parterna upphävs. Detta har bidragit till en politisk cementering av arbetsrätten och att frågor knutna till arbetsrätten har avförts från den politiska dagordningen. Frågan är dock hur länge denna cementering kommer att ligga fast. Under mandatperioden finns röster både från vänster och höger som ifrågasätter gällande regelverk för arbetsrätten.

3.2. Partiernas uppfattning

Moderaterna: Moderaternas arbetsstämma 2025 presenterade ett program för vad partiet vill åstadkomma under den nästkommande mandatperioden.[15] Utgångspunkten är att partiet ska vara på ”hårt arbetande människors sida”. En formulering som därefter har upprepats många gånger. Kapitlet i programmet som behandlar arbetsmarknaden har också rubriken ”Arbetsammare Sverige”. Där finns också följande avsnitt som specifikt handlar om arbetsrätten: ”Grunderna för svensk arbetsrätt tillkom i en tid då de flesta förväntade sig att ha samma jobb genom hela sitt yrkesliv. Regleringar kring turordning och återanställningsskydd har inte samma relevans i dag. Det är viktigare att den som sägs upp skäligt kompenseras, och att det finns möjligheter till vidareutbildning. Reglerna om turordning bör i högre grad meritbaseras, och fler undantag tillåtas från återanställningsskyddet.”[16] Moderaterna uttrycker med andra ord tydligt att nuvarande regler om arbetsrätt bör ändras och fler undantag från turordningsreglerna tillåtas.

13 https://data.riksdagen.se/fil/228F5093-3332-40F7-9E28-07EBC7020236
14 https://data.riksdagen.se/fil/228F5093-3332-40F7-9E28-07EBC7020236
15 https://moderaterna.se/app/uploads/2025/10/Stammohandlingar2025_6oktober.pdf
16 https://moderaterna.se/app/uploads/2025/10/Stammohandlingar2025_6oktober.pdf, sid 38.

Kristdemokraterna: På partiets webbsida förklarar partiet i allmänna ordalag att partiet står bakom den svenska modellen där ”lönesättning och arbetsrätt i stor utsträckning är en fråga för arbetsmarknadens parter”.[17] På webbsidan finns inga krav på att ytterligare luckra upp arbetsrätten. Inte heller fattades några beslut vid partiets riksting 2025 om att ändra arbetsrätten.

Liberalerna: Vid Liberalernas landsmöte 2025 togs ett nytt visionsprogram fram. I det finns inget avsnitt om arbetsmarknad och arbetsrätt, tonvikten ligger i stället på partiets skolpolitik.[18] Däremot hänvisade partiet i ett motionssvar till det tidigare ställningstagandet att partiet vill införa en ny anställningsform kallad inträdesjobb.[19] Inträdesjobben ska ha lägre ingångslön och avskaffade arbetsgivaravgifter för unga och nyanlända.[20] Liberalernas syn på arbetsrätten formuleras också på partiets webbsida. Formuleringen lyder som följer: ”Sverige behöver en modern arbetsrätt. Dagens regelverk är anpassade efter en tid när normen var att en person arbetade på samma arbetsplats hela yrkeslivet. Så ser inte arbetslivet ut längre. Arbetsrätten behöver ha en balans mellan trygghet och flexibilitet. För oss innebär det att man ska känna sig trygg på jobbet – men också trygg med att det går att hitta ett nytt jobb vid behov. […] Företag måste kunna behålla den kompetens som krävs för att överleva och växa, och medarbetare måste veta att framgång i arbetslivet bygger på utveckling och prestation, inte bara på antalet år på samma arbetsplats. Dagens turordningsregler innebär dessvärre att anställningstid ofta väger tyngre än kompetens när arbetsgivare tvingas säga upp personal. Vi vill reformera turordningsreglerna så att kompetens och verksamhetens framtida behov ges större vikt. Rätten att provanställa behöver stärkas. Liberalerna vill att möjligheten att anställa via provanställning utvidgas till ett år i stället för sex månader. Då kommer företag våga ge fler chansen att visa vad de går för.”[21] Liberalerna vill med andra ord både se fler undantag från turordningsreglerna och förlänga tiden för provanställningar från 6 till 12 månader.

Sverigedemokraterna: Vid SD:s senaste landsdagar 2025 behandlades 15 olika motioner om arbetsmarknaden, men ingen av dem berörde de arbetsrättsliga reglerna. Efter att arbetsmarknadens parter gjort förändringar av arbetsrätten och efter att det skett uppföljande politiska beslut har SD inte drivit denna fråga. Det hela måste tolkas som att SD för närvarande inte vill ändra arbetsrätten ytterligare.

Centerpartiet: Inför riksdagsvalet 2018 var Centerpartiet det parti som ville gå längst av alla när det gällde uppluckringen av arbetsrätten. Däribland krävde Centerpartiet att turordningsreglerna helt skulle tas bort för företag med upp till

17 https://kristdemokraterna.se/var-politik/politik-a-till-o/arbetsratt
18 Ett Sverige att tro på, sidan 77, https://drive.google.com/file/d/11q2XeOmbLPQN4VMbgBMM2pl9Ohy8MVa3/view
19 https://drive.google.com/file/d/11q2XeOmbLPQN4VMbgBMM2pl9Ohy8MVa3/view (Motioner och motionssvar, sid 167)
20 https://www.liberalerna.se/politik/enkla-jobb
21 https://www.liberalerna.se/politik/arbetsratt

50 anställda. Vid den tiden krävde dessutom ungdomsförbundet CUF att LAS skulle slopas helt. Därefter kom januariavtalet, uppgörelsen mellan parterna på arbetsmarknaden och lagstiftningen om arbetsrätten. På Centerns webbsida i dag förklaras att det nu gäller att ”stå fast vid den moderniserade arbetsrätten som vi drev igenom, med mer flexibilitet för företag att anställa och ett världsunikt omställningsstöd som ger anställda trygghet att utbilda sig mitt i livet”.[22] Det finns med andra ord inget på webbsidan som antyder att Centerpartiet i dag vill förändra den uppgörelse som har skett om arbetsrätten för att göra det ännu enklare för arbetsgivare att säga upp anställda, exempelvis genom att göra ytterligare undantag från turordningsreglerna. Inte heller i Centerpartiets stora riksdagsmotioner under mandatperioden nämns frågan om fler förändringar av arbetsrätten.[23]

Socialdemokraterna: Vid den socialdemokratiska partikongressen 2025 antogs dokumentet ”Ny riktning för Sverige – Politiska riktlinjer.[24] I det finns ett särskilt avsnitt om arbetsmarknaden med titeln ”En modern och rättvis arbetslinje för fler bra jobb”. I detta finns en formulering som berör anställningstryggheten: ”Allt färre har tillsvidareanställningar med kollektivavtal. Färre har en sammanhållen arbetsdag.” Riktlinjerna innehåller dock inga krav på att arbetsrätten bör ändras. Under mandatperioden har ett antal socialdemokratiska riksdagsledamöter motionerat om förändringar av arbetsrätten. Det handlar bland annat om Zara Leghissa med fleras motion om att samma anställnings- och diskrimineringsskydd ska gälla för den som tar emot graviditetspenning som för föräldralediga. Vidare har bland andra Ola Möller och Hanna Westerén motionerat om behovet av en översyn av LAS bestämmelse om heltid som norm och konsekvenserna av dess praktiska tillämpning i relation till användningen av hyvling av tjänster. Ett liknande förslag har även förts fram i en motion av Gunilla Carlsson och Aylin Nouri. Sammantaget handlar dessa förslag om enskilda motionärer som förespråkat små justeringar eller framför allt utredningar om att genomföra eventuella justeringar av LAS. Sammantaget är bilden att Socialdemokraterna inte planerar att genomföra några ändringar av arbetsrätten om de kommer till makten efter valet 2026, möjligen kan några frågor komma att utredas.

Miljöpartiet: Miljöpartistiska riksdagsledamöter har under mandatperioden inte motionerat om några ändringar av hur anställningstrygghet regleras i LAS. Vid Miljöpartiets kongress 2025 antogs vidare ett nytt principprogram. Avsnittet om arbetslivet är kortfattat och innehåller inget om arbetsrätten. I allmänna ordalag konstateras däremot att partiet ”värnar den svenska modellen där ar-

22 https://www.centerpartiet.se/centerpartiets-politik/centerpartiets-politik-a-o/jobb/arbetsratt-och-fackforening
23 https://data.riksdagen.se/fil/A222F785-215E-4D3A-A75C-63C20ABBB38A
24 https://www.socialdemokraterna.se/download/18.66b0e5c8197581879cad79/1749654527283/A-E%20Politiska%20riktlinjer%202025_beslutat.pdf

betsmarknadens parter tar ett stort ansvar".[25] Vid kongressen behandlades också motioner, men ingen handlade om arbetsrätten.

Vänsterpartiet: Vänsterpartiet är det parti som tydligast ifrågasätter de gällande reglerna för anställningstrygghet. Det ligger i linje med den uppfattning som partiet drev i riksdagen i samband med att de senaste förändringarna beslutades 2022.

I kommittémotion 2023/24:647, undertecknad av partiets arbetsmarknadspolitiska talesperson Ciczie Weidby med flera, argumenteras för att den förändring som har skett av turordningsbestämmelserna i LAS riskerar att leda till otrygghet, tysta arbetsplatser och godtyckliga uppsägningar. Motionärerna kräver därför att rätten för arbetsgivare att undanta tre personer från turordningen ska tas bort ur LAS. Vidare föreslås att kvalifikationstiden för företrädesrätt till återanställning förkortas, så att den börjar gälla efter sammanlagt sex månaders anställning under de senaste två åren och att tiden när företrädesrätten gäller förlängs till tolv månader efter det att anställningen har upphört. Motionärerna vill vidare få stopp på fenomenet med hyvlade tjänster. Därför föreslår de att LAS ändras så att omregleringar av anställdas sysselsättningsgrad förbjuds. Motionärerna föreslår vidare att LAS ändras så att särskild visstidsanställning stryks och det i stället införs objektiva kriterier för när det är tillåtet med visstidsanställningar. Motionärerna vill även slutligen att LAS ändras så att det tydligt framgår att arbetsgivaren blir skyldig att ange skäl för att en provanställning avslutas i förtid samt att arbetsgivaren ska ge löpande återkoppling till den provanställde för att göra det möjligt för hen att anpassa sig till arbetsgivarens förväntningar. Vidare menar motionärerna att ökningen av så kallade intermittenta anställningar – däribland i form av timanställda och att personer rings in vid behov – är ett problem på arbetsmarknaden. Motionärerna menar att det behövs åtgärder för att komma till rätta med detta och att frågan behöver granskas på nytt. Även villkoren för provanställda bör utredas ytterligare i enlighet med de resonemang och förslag som lyfts fram i den offentliga Jämlikhetsutredningen (SOU 2020:46).

3.3. Analys

LAS-överenskommelsen mellan delar av parterna på arbetsmarknaden 2021 och de uppföljande besluten i riksdagen 2022 har, som tidigare nämnts, låst fast frågan om arbetsrätten. Det nuvarande regelverket bygger både på en uppgörelse mellan arbetsmarknadens parter (där några få med PTK i spetsen var med från början och fler, däribland LO, anslöt senare) och på politiska beslut i riksdagen. De två delarna hänger samman. Om riksdagen ändrar i lagstiftningen finns en uppenbar risk för att arbetsmarknadens parter inte längre anser att uppgörelsen är giltig. Detta avspeglar sig också i partiernas hållning i de frågor som

25 https://drive.google.com/drive/folders/1wzHsdasiyQ7rhUGg1TVTMQlVnrskNxPd

hänger samman med arbetsrätten. Det finns över lag en återhållsamhet, men med flera undantag. Vänsterpartiet går längst på vänstersidan av politiken och kräver omfattande ändringar av arbetsrätten, däribland färre undantag från turordningsreglerna, åtstramning av reglerna för visstidsanställda och ett förbud mot hyvling. Liberalerna går längst på högersidan av politiken och skriver på sin webbsida att partiet vill reformera turordningsreglerna så att kompetens och framtida behov ges större vikt. Det kan knappast tolkas på annat sätt än att partiet vill ändra i dagens regler och utöka undantagen. Partiet vill också införa en ny anställningsform, inträdesjobb, med lägre löner och sänkta arbetsgivaravgifter, för unga och nyanlända. Vidare vill partiet utöka möjligheten att provanställa från dagens sex månader till ett år. Moderaterna har betydligt mer allmänna skrivningar om arbetsrätten och betonar att den bör bli mer flexibel, men utan några tydliga preciseringar. Övriga partiers ståndpunkt (KD, SD, C, S och MP) kan sammanfattas som att de för närvarande inte vill ändra i dagens arbetsrätt. Särskilt intressant är Centern, det parti som tidigare ville göra störst förändringar av arbetsrätten och som ville göra uppluckringar som var betydligt mer radikala än de som kom att genomföras. Frågan är hur länge den förändring av arbetsrätten som skedde 2021–2022 kommer att konservera regelverket. Nu har det snart gått en hel mandatperiod efter förändringen. Förr eller senare kommer fler partier kräva ändringar, och frågan kommer återigen att bli central i den politiska debatten.

4. Arbetsförmedlingen

4.1. Bakgrund

Arbetsförmedlingen har omdanats radikalt. I januariavtalet, som slöts 2019 mellan S, MP, C och L, stod att ett nytt matchningssystem skulle utvecklas där fristående privata aktörer skulle rusta och matcha arbetssökande till jobb. Arbetsförmedlingen skulle i högre grad fokusera på myndighetsutövning (som kontroll och kartläggning), medan matchning av arbetssökande i högre grad skulle läggas ut på underentreprenörer. För Socialdemokraterna och Miljöpartiet var detta en eftergift. Skrivningen i januariavtalet var mycket nära de krav som de borgerliga partierna och Sverigedemokraterna fört fram i valrörelsen men som S-MP-V hade motsatt sig.

Januariavtalet efterlevdes och i maj 2019 gav regeringen Arbetsförmedlingen ett nytt uppdrag. En huvudpunkt var att myndigheten skulle ta fram en plan för hur externa aktörer skulle kunna ta över delar av matchningen av arbetssökande. I september 2021 publicerades förslag till lagändringar i departementspromemorian Ds 2021:27.[26] I realiteten hade dock omstöpningen av Arbetsförmedlingen redan inletts, även om tidsplanen hade fått skjutas upp. På regeringens webbsida konstaterades att promemorian skulle gå på remiss och att syftet var att Arbetsförmedlingen på ett ”mer effektivt sätt än i dag behöver kunna ge stöd till arbetssökande”.[27] När propositionen (2021/22:216) presenterades den 7 april 2022 hade januariavtalet varit överspelat sedan nio månader, men regeringen hade inga planer på att ändra inriktning. En förklaring kan vara att Centern varit pådrivande i reformeringen.

Det skulle emellertid snart bli de partier som stod utanför januariavtalet som fortsatte omstöpningen av Arbetsförmedlingen. I slutet av 2018 antog riksdagen M-KD-SD:s gemensamma budget som innebar en stor neddragning av Arbetsförmedlingen. Kombinationen av denna neddragning och reformeringen av Arbetsförmedlingen innebar att myndighetens närvaro i många kommuner minskade. Under hösten 2020 var 184 av landets 290 kommuner utan arbetsförmedlingskontor. Bara under oktober 2020 stängdes kontor i Lessebo, Alvesta och Ängelholm, och senare under hösten i Lund och Landskrona. Enligt Arbetsförmedlingens första sparplan skulle kontoren på 132 orter stängas. Fullt så stor neddragning blev det dock inte efter att regeringen tillförde extra resurser och därigenom räddade några av kontoren.[28] Därefter har neddragningen av kon-

26 https://www.regeringen.se/4a5865/contentassets/9a41c4fed47c4a8bb478ad7f11e6ff76/vissa-lagforslag-med-anledning-av-en-reformerad-arbetsmarknadspolitisk-verksamhet-ds-2021-27.pdf
27 https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2021/09/forslag-om-arbetsformedlingen-skickas-pa-remiss/
28 https://www.svt.se/nyheter/af-slakten-184-kommuner-utan-kontor-vid-arsskiftet

toren minskat.[29] Så här ser Arbetsförmedlingens närvaro ut för tillfället (april 2026):

- Antalet kommuner med fast bemannade arbetsförmedlingskontor har halverats sedan 2019 – från 170 till 81 kommuner. Det betyder att bemannade kontor endast finns i 28 procent av landets kommuner.
- I 83 kommuner saknas Arbetsförmedlingen helt i dag – varken kontor eller samarbetslösningar finns på plats.
- Avståndet till närmaste arbetsförmedling har ökat i 271 av 290 kommuner.
- Det genomsnittliga avståndet till närmaste arbetsförmedling har fördubblats på sju år, från 12 till över 24 kilometer.
- I dag har nästan hälften av befolkningen mer än 30 minuters resväg till närmaste fast bemannade arbetsförmedlingskontor.
- Längre avstånd innebär färre fysiska möten, sämre tillgång till personligt stöd och svårare matchning – trots att personliga möten är avgörande för att många ska komma tillbaka i arbete.[30]

Satsningen på nya privata aktörer inom Arbetsförmedlingen har i hög grad handlat om programmet ”Rusta och matcha”. Rusta och matcha är en matchningstjänst från Arbetsförmedlingen för arbetssökande som behöver extra stöd att hitta jobb eller börja studera. Programmet innehåller individuella aktiviteter och en personlig handledare/coach hos en privat leverantör där syftet är att försöka korta vägen till sysselsättning. Vidare ska den privata leverantören av tjänsten matcha den arbetssökande mot lediga jobb och arbetsgivare i närområdet.

I oktober 2024 publicerade Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) en analys av reformens effekter. Detta var slutsatsen: ”De som anvisats till Rusta och matcha fick betydligt dyrare insatser än andra jämförbara arbetssökande. Men trots det kom de inte snabbare in på arbetsmarknaden och de började inte heller studera oftare än dem som inte anvisats till insatsen.”[31] Särskilt mycket skenade kostnaderna för de arbetssökande som står längst från arbetsmarknaden. Jämfört med Arbetsförmedlingens traditionella program blev dessa insatser 70 procent dyrare.[32]

Även Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) genomförde under 2024 en kartläggning av insatsen Rusta och matcha. SKR:s slutsats är att de som står långt

29 För en bra genomgång av vad som hänt se: https://www.dagensarena.se/opinion/upphor-nedmonteringen-av-arbetsformedlingen-nu/
30 https://www.unionen.se/opinion/arbetsformedlingens-lokala-retratt-halverad-narvaro-och-fordubblade-avstand
31 ”Fristående arbetsförmedling gav högre kostnader men inte lägre arbetslöshet”, IFAU, 16 oktober 2024, https://www.ifau.se/Press/Pressmeddelanden/fristaende-arbetsformedling-gav-hogre-kostnader-men-inte-lagre-arbetslosheet [2025-11-10].
32 ”En effektutvärdering av arbetsförmedling med fristående leverantörer”, Rapport 2024:17, IFAU, https://www.ifau.se/globalassets/pdf/se/2024/rapporten-i-korthet-2024-17-en-effektutvardering-av-arbetsformedling-med-fristaende-leverantorer.pdf [2026-01-22].

från arbetsmarknaden varken får mer eller annat stöd än övriga arbetslösa. Arbetslösa med funktionsnedsättning som medför nedsatt arbetsförmåga får till och med mindre stöd än andra.[33]

4.2. Partiernas uppfattning

Moderaterna: I det program som antogs vid Moderaternas arbetsstämma 2025 står att Arbetsförmedlingen bör få ”fler uppdrag med öronmärkta resurser för att matcha personer som står långt ifrån arbetsmarknaden mot arbete. Målsättningen ska vara att Arbetsförmedlingen genom nära samarbete med arbetsgivare lyckas skapa fler möjligheter för dessa personer att komma i arbete”.[34] Moderaterna tar i programmet samtidigt inte ställning i frågan om denna ytterligare matchning ska ske i Arbetsförmedlingens egen regi eller genom upphandlade privata aktörer. Enstaka personer inom Moderaterna driver vidare uppfattningen att den nuvarande Arbetsförmedlingen ska läggas ner och att verksamheten ska föras över till kommunerna, som Christopher Hedbom Rydaeus, moderat ordförande i gymnasie- och arbetsmarknadsnämnden i Örebro.[35]

Kristdemokraterna: Vid KD:s riksting 2025 fanns flera motioner om att Arbetsförmedlingens verksamhet bör upphöra och att den arbetsförmedlande verksamheten helt bör överföras i kommunal och privat regi (genom upphandling av matchning). Rikstinget gick motionärerna till mötes och antog partistyrelsens förslag till yttrande: ”Arbetsförmedlingen är en av Sveriges mest omdebatterade myndigheter. Partistyrelsen och Kristdemokraternas bedömning är att den, trots återkommande försök till reformer, fortsatt präglas av strukturella problem som gör den svår att förändra på ett meningsfullt sätt. I praktiken leder det till att många människor fastnar i bidragsberoende, istället för att ges ett konkret och individuellt anpassat stöd på vägen mot arbete. Samtidigt har kommunerna, ofta parallellt, byggt upp egna system för att hantera försörjningsstöd och arbetsmarknadsinsatser för nyanlända – vilket har lett till dubbelarbete, ineffektivitet och bristande samordning. Partistyrelsen anser detta systemskifte som nödvändigt, att Arbetsförmedlingen ska avskaffas och att ansvaret för jobbmatchning och arbetsmarknadspolitiska insatser ska överföras till kommunerna. Kommunerna har bäst förutsättningar att bedöma både individernas behov och de lokala/regionala arbetsmarknadernas efterfrågan. För att säkerställa kapacitet och effektivitet ska kommuner även ha möjlighet att samarbeta inom arbetsmarknadsregioner och uppnå stordriftsfördelar. Då denna reform direkt tar sikte på att överföra det som idag är en statlig uppgift till den kommunala

33 https://www.patientenkat.se/download/18.c83ba1818d7896b08586a0b/1708002677033/8047-221-0.pdf
34 https://moderaterna.se/app/uploads/2025/10/Stammohandlingar2025_6oktober.pdf
35 https://www.arbetsvarlden.se/debatt/lagg-ner-af-och-ge-kommunerna-ansvaret-for-arbetslosa/?utm_source=idrelay&utm_medium=email&utm_campaign=2026-05-18&utm_ontent=L%25c3%25a4gg%2Bner%2BArbetsf%25c3%25b6rmedlingen%2Boch%2Bge%2Bkommunerna%2Bansvaret%2Bf%25c3%25b6r%2Barbetsl%25c3%25b6sa

verksamheten ska kommunerna kompenseras för sina ökade kostnader enligt finansieringsprincipen."[36]

Liberalerna: Liberalerna har under rådande mandatperiod innehaft posten som arbetsmarknadsminister, men i frågan om hur Arbetsförmedlingen bör utvecklas framöver har partiet haft ett måttligt engagemang. Vid partiets landsmöte 2025 fattades inga beslut om vad som bör ske med Arbetsförmedlingen. I partiets nya programförklaring nämns över huvud taget inte Arbetsförmedlingen.[37] Däremot finns en text om Arbetsförmedlingen på partiets webbsida, där det förklaras att "Arbetsförmedlingens fokus bör främst vara de människor som står allra längst ifrån arbetsmarknaden".[38]

Sverigedemokraterna: Vid SD:s landsdagar 2025 fattades ett beslut om partiets syn på Arbetsförmedlingen med anledning av en motion från Christopher Larsson som vill lägga ner Arbetsförmedlingen i dess nuvarande form. Landsdagarna gick dock på en annan linje och beslutade i enlighet med partistyrelsens förslag: "Syftet med dagens system med Arbetsförmedlingen som har ett övergripande ansvar och perspektiv samt kompletterande matchningsaktörer är att skapa en bredd av möjligheter där den arbetssökande får ett skräddarsytt stöd. Nuvarande system har genomgått ett flertal förbättringar. Ett tydligt exempel på det är att Arbetsförmedlingen har börjat rensa ut avtal med privata aktörer som inte lever upp till kraven. Att helt ändra kurs mitt i denna utveckling vore vanskligt. Partistyrelsen avser avvakta större kursändringar först när denna modell utvärderats."[39] Sammanfattningsvis förefaller det som om SD för tillfället motsätter sig stora förändringar av Arbetsförmedlingen. Det är vidare notabelt att partiet, i motsats till KD och Centern, välkomnar att vissa privata aktörer rensats ut.

Centern: I partimotionen 2025/26:3 191, undertecknad av Jonny Cato (C) med flera, formuleras däribland förslag om vilka fortsatta förändringar av Arbetsförmedlingen som bör genomföras.[40] Partiets krav är att "den arbetsförmedlande delen av Arbetsförmedlingen på sikt ska avvecklas",[41] det vill säga den matchning som fortfarande bedrivs av Arbetsförmedlingen bör tas bort. Förslaget motiveras på följande sätt: "Arbetsförmedlingen har tyvärr aldrig lyckats med sitt uppdrag att förmedla arbeten, däremot har fristående arbetsförmedlare lyckats betydligt bättre. Därför vill vi att fristående jobbförmedlare istället ska hjälpa arbetssökande i jobb, och att en arbetsförmedlarpeng därefter betalas ut baserat på jobbförmedlarnas resultat, betydligt mer till de förmedlare som funnit jobb åt de som är längst från arbetsmarknaden."[42] I en annan formulering i motionen konstaterar Centern att den omläggning av Arbetsförmedlingen som skedde till

36 https://kristdemokraterna.se/download/18.5827b9d19a0f63a07d12c/1761214048178/rikstingshandling25.pdf (sidan 823).
37 https://www.liberalerna.se/nyheter/beslut-fran-landsmotet-2025
38 https://www.liberalerna.se/politik/arbetsmarknad
39 https://event.sd.se/wp-content/uploads/2025/09/politiska-motioner-am-lo_final.pdf?251121090338 (sid 35).
40 https://data.riksdagen.se/fil/A222F785-215E-4D3A-A75C-63C20ABBB38A
41 Ibid.
42 Ibid.

följd av januariavtalet – och som enligt motionen drevs igenom av Centerpartiet – bara har genomförts ”halvvägs”.[43] Centerpartiet kritiserar också Tidöpartierna för att inte helt ha avvecklat Arbetsförmedlingens matchande roll: ”Dessvärre har den nuvarande regeringen nyligen gett Arbetsförmedlingen i uppdrag att, till viss del, återta ansvaret för matchning. Det är en mycket oroande utveckling och riskerar att få stora negativa konsekvenser.”[44]

Socialdemokraterna: Vid Socialdemokraternas partikongress 2024 slog partiet fast sin syn på Arbetsförmedlingen. Stycket inleds med följande formulering: ”Arbetsförmedlingens uppgift är att verka för en bättre fungerande arbetsmarknad i hela landet. Oavsett var i landet man bor ska den som behöver få bra och individanpassat stöd i sitt arbetssökande. För att detta ska fungera behöver myndigheten vara välfinansierad och ha god fysisk närvaro i hela landet.”[45] Socialdemokraterna slår med andra ord fast att Arbetsförmedlingen ska ha en närvaro i hela landet. Detta löfte följs för övrigt upp på partiets webbsida där det står att alla ska ha tillgång till Arbetsförmedlingen ”oavsett” var i landet de bor och att Arbetsförmedlingen ska ”finnas i hela landet”.[46] Partikongressen 2024 slog också fast flera ytterligare krav gällande Arbetsförmedlingen. Ett sådant krav var att Arbetsförmedlingen ”bör ha den sammanhållande rollen kring individernas insatser”[47]. Detta är en tydlig kritik mot upplägg där privata aktörer övertagit denna roll. I linje med detta slår partiet också fast att ”arbetsmarknadspolitiken ska förbli statlig”.[48] Partiet gör också en analys av den omdaning som skett av Arbetsförmedlingen: ”Socialdemokraterna är sedan en tid tydliga i ståndpunkten att privatiseringen av arbetsmarknadspolitiska verksamheten har gått för långt – vilket bekräftas av de genomlysningar som skett som visat att privat arbetsförmedling varken är bättre eller billigare än den som sker i Arbetsförmedlingens egen regi. […] Privata aktörer bör även framgent kunna utgöra ett komplement, men på ett principiellt plan anser vi att en betydande del av arbetsförmedlandet bör återgå i Arbetsförmedlingens egen regi, med större fokus på rustande insatser. Privata aktörer som är kostnadseffektiva och levererar bra resultat bör även framgent kunna finnas inom arbetsmarknadspolitiken, om än i långt mer begränsad skala.”[49] Socialdemokraternas hållning har också följts upp av en rad förslag i riksdagen under mandatperioden. Däribland har Heléne Björklund motionerat om att Arbetsförmedlingen ska ”finnas lokaliserad på minst ett ställe

43 Ibid.
44 Ibid.
45 https://www.socialdemokraterna.se/download/18.93fabbc19613ab08de4812/1744808432387/B%20-%20Motioner%20och%20utla%CC%8Atanden.pdf
46 https://www.socialdemokraterna.se/var-politik/a-till-o/arbetsformedlingen
47 https://www.socialdemokraterna.se/download/18.93fabbc19613ab08de4812/1744808432387/B%20-%20Motioner%20och%20utla%CC%8Atanden.pdf
48 https://www.socialdemokraterna.se/download/18.7262afd919613b6eb3347419/1747065368835/C%20-%20Motioner%20och%20utla%CC%8Atanden.pdf
49 https://www.socialdemokraterna.se/download/18.93fabbc19613ab08de4812/1744808432387/B%20-%20Motioner%20och%20utla%CC%8Atanden.pdf

i landets samtliga kommuner".[50] Vidare har Teresa Carvalho med flera i partimotion 2023/24:2620 föreslagit att anslagen för att få fler människor i jobb "kraftigt" ökar och att Arbetsförmedlingen ska ha "god fysisk närvaro i hela landet".[51] I motionen konstateras vidare att "en betydande del av arbetsförmedlandet bör återgå i Arbetsförmedlingens egen regi".[52]

Miljöpartiet: Vid Miljöpartiets kongress 2025 behandlades en motion (05A10) om Arbetsförmedlingen.[53] Förslaget handlade om att Arbetsförmedlingen borde bli mer individanpassad och fokusera tydligare på matchning och kompetensutveckling för dem som står längst från arbetsmarknaden. Kongressen beslutade att besvara motionen med motiveringen att partiet redan verkar för en reformering av Arbetsförmedlingen i denna riktning. I övrigt har Miljöpartiet inte formulerat några nya ställningstaganden om Arbetsförmedlingen under mandatperioden. Under förra mandatperioden klargjorde däremot partiet att Arbetsförmedlingen "måste finnas över hela landet" och anklagar Svantesson och "hennes kompisar" (Moderaterna fick igenom en budget tillsammans med KD och SD) för att ha slaktat Arbetsförmedlingen.[54] Ett rimligt antagande är att partiet står kvar vid de tidigare uppfattningarna.

Vänsterpartiet: Vänsterpartiet skriver i en partimotion (2025/26:2792) att man vill "Stoppa kaosprivatiseringen av Arbetsförmedlingen".[55] För att stärka Arbetsförmedlingen vill partiet också stärka förvaltningsanslagen till myndigheten med 1 miljard kronor (för 2026).[56] I motionen kritiserar partiet omläggningen av Arbetsförmedlingen i hårda ordalag: "Det står klart att myndigheten med nuvarande förutsättningar inte klarar av sitt uppdrag – att förmedla arbete till människor som är arbetslösa. För att komma till rätta med Arbetsförmedlingens brister krävs åtgärder på både lång och kort sikt. Arbetsförmedlingen ska finnas tillgänglig i hela landet för att garantera att alla medborgare ges ett likvärdigt stöd oavsett var man bor. Myndigheten ska fokusera på att rusta de arbetssökande och matcha dem mot de jobb som finns och växer fram. Verksamheten ska bedrivas i offentlig regi utan vinstintresse."[57] Vänsterpartiet riktar särskild kritik mot matchningstjänsten Rusta och matcha: "Det nuvarande systemet är upplagt för oseriösa aktörer som ser en möjlighet att tjäna pengar på arbetslösa. Det finns också en uppenbar risk att arbetssökande som står långt ifrån arbetsmarknaden får sämre möjligheter till stöd. […] Dessutom är det sannolikt att fristående aktörer väljer att enbart etablera sig på orter med ett tillräckligt be-

50 https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/motion/arbetsformedlingen-ska-finnas-i-hela-landet_hc02758/
51 https://data.riksdagen.se/fil/9E2C2D0E-5F62-4883-AB70-EC6D7CF741F0
52 Ibid.
53 https://drive.google.com/drive/folders/1wzHsdasiyQ7rhUGg1TVTMQIVnrskNxPd
54 https://www.expressen.se/nyheter/kangan-till-m-toppen-ni-slaktade-af/
55 https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/motion/en-ny-regering-for-ett-starkare-och-tryggare_hd022792/html/
56 https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/motion/en-ny-regering-for-ett-starkare-och-tryggare_hd022792/html/
57 Ibid.

folkningsunderlag. Det finns också exempel på hur myndighetens stöd utnyttjas av organiserad brottslighet. Vänsterpartiet vill se ett stopp för privata aktörer i arbetsmarknadspolitiken." Även vid Vänsterpartiets kongress 2025 behandlades flera motioner om Arbetsförmedlingen (A63, A64 och A65).[58] Däribland fick förslaget om att "avprivatisera" Rusta och matcha stöd av kongressen.

4.3. Analys

Synen på Arbetsförmedlingen är en tydlig skiljelinje i svensk politik. KD vill lägga ner Arbetsförmedlingen i dess nuvarande form och låta kommuner och privata företag ta över verksamheten. Centerpartiet vill att Arbetsförmedlingen helt upphör med arbetsförmedlande insatser i egen regi. Sverigedemokraterna vill däremot inte se några drastiska förändringar av Arbetsförmedlingen, medan Moderaterna och Liberalerna har inte preciserat sin syn på vad som bör ske med Arbetsförmedlingen. Miljöpartiet har inte utvecklat sina ställningstaganden när det gäller Arbetsförmedlingen, men driver sedan tidigare att myndigheten bör vara verksam i hela Sverige. Socialdemokraterna vill stärka Arbetsförmedlingen och anser att satsningen på att överföra arbetsförmedlande åtgärder till privata entreprenörer har gått för långt. Socialdemokraterna betonar att Arbetsförmedlingen ska vara närvarande i hela landet. Vänsterpartiet vill stärka Arbetsförmedlingen och avveckla användningen av privata entreprenörer i samband med förmedling av jobb. Även Vänsterpartiet betonar att Arbetsförmedlingen ska ha verksamhet och vara närvarande i hela landet.

58 https://www.vansterpartiet.se/wp-content/uploads/2026/03/K26-A-motioner.pdf

5. Karensavdraget

5.1. Bakgrund

Under pandemin införde regeringen en karensersättning som till stor del kompenserade för det så kallade karensavdraget. Syftet var att minska smittspridningen genom att ta bort incitament för sjuka personer att arbeta. Från den 1 april 2022 tog karensersättningen bort.[59] Det betyder att karensavdraget åter fick full effekt. Under sommaren 2020 öppnade samtidigt den dåvarande socialförsäkringsministern Ardalan Shekarabi (S) för att slopandet av karensavdraget borde bli permanent. För att få igenom det förslaget behövde han dock få stöd från L och/eller C, något som han inte lyckades med. Under våren 2022 tillsatte regeringen emellertid en utredning för att undersöka om karensavdraget borde finnas kvar. När Tidöpartierna tog över makten lades den utredningen ned. I stället tillsatte regeringen en intern utredning på Regeringskansliet om karensavdraget. Direktiven ändrades dock och det nya uppdraget blev att särskilt analysera ett förändrat karensavdrag ”för avgränsade yrkesgrupper”.[60] En sådan lösning hade inför valet 2022 förespråkats av Sverigedemokraterna som önskade att karensavdraget togs bort för anställda i kontaktyrken, däribland inom vård och skola. Den nya interna utredningen blev klar i slutet av 2023 och föreslog bland annat ett utökat högriskskydd för att ge fler individer som riskerar återkommande sjukfrånvaro på grund av underliggande sjukdom möjlighet att undantas från karensavdrag. Samtidigt sågade utredningen förslaget om att enbart ta bort karensavdraget för vissa yrkesgrupper. Enligt utredningen finns nämligen inte något enkelt sätt att avgränsa vilka yrkesgrupper som bör omfattas. En avgränsning skulle därför bli ”otydlig, svår att tillämpa” och ”inte tillräckligt träffsäker”.[61] Därefter har Tidöstyret inte tagit några initiativ i frågan.

5.2. Partiernas uppfattning

Moderaterna: Partiet vill behålla karensavdraget vid första sjukdag. Partiet menar att det skulle bli för dyrt att ta bort karensavdraget och att avdraget motverkar ”överutnyttjande och fusk”.[62] Moderaterna har tidigare föreslagit att en ytterligare karensdag bör införas vid dag 15 då sjuklön ska börja betalas ut.[63] Det förslaget har partiet dock inte lyft under denna mandatperiod.

59 https://arbetet.se/2021/12/07/efter-okande-smittspridning-av-covid-19-karensavdrag-slopas-igen/
60 *Karenstak och högriskskydd – en översyn av karensavdrag och förslag på utökade undantag*, Ds 2023:33, Regeringskansliet, https://www.regeringen.se/contentassets/a2bfaddac536429a98dfc12b8d23aa26/ds-2023-33.pdf [2026-01-27].
61 Ibid. Se även: *Översynen av karensavdraget klar*, Regeringskansliet, 15 december 2023, https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2023/12/oversynen-av-karensavdraget-klar/ [2026-01-23].
62 https://moderaterna.se/var-politik/sjukforsakring-2/
63 https://www.altinget.se/omsorg/artikel/lo-s-bryter-kompromissen-om-karensavdraget

Kristdemokraterna: Partiet har försvarat karensavdraget och i riksdagen röstat för att karensavdraget ska behållas. Hösten 2025 uttryckte dock partiledaren Ebba Busch att hon inte är ”tvärt emot” ett avskaffande och hon kunde tänka sig att ”titta vidare” på förändring av avdraget.[64] Partiet intar en vacklande hållning i frågan.

Liberalerna: Partiet vill bibehålla karensavdraget som en självrisk. Johan Britz, arbetsmarknadsminister för Liberalerna, har uttryckt att ett avskaffat karensavdrag är en ”kostnadsbomb”.[65]

Sverigedemokraterna: Inför valet 2022 lovade SD att avskaffa karensavdraget för personal i så kallade kontaktnära yrken, som vård- och skolpersonal.[66] Detta krav har dock inte vunnit gehör bland de andra Tidöpartierna och också, som nämns ovan, sågats av regeringens egen utredning. Enligt företrädare för partiet arbetar man dock vidare med ett förnyat förslag om att ta bort karensavdraget för ”yrkesgrupper som kan anses vara särskilt utsatta i sin yrkesutövning”, där man särskilt nämner personal i förskola, vård och omsorg, det vill säga väldigt snarlikt det förslag som SD lyfte inför valet 2022.[67] Jimmie Åkesson har samtidigt förklarat att han inte är beredd att avskaffa karensavdraget ”här och nu”.[68] I likhet med KD intar SD en vacklande hållning i frågan, men har hittills röstat emot förslag om att avskaffa karensavdraget.

Centern: Partiet säger nej till att avskaffa karensavdraget. Partiledaren Elisabeth Thand Ringqvist motiverar hållningen med att förslaget skulle ”försämra för företag och tillväxt”.[69]

Socialdemokraterna: Socialdemokraterna vill slopa karensavdraget. På partiets webbsida motiveras hållningen med att karensavdraget slår hårt mot dem ”som inte kan arbeta hemifrån”.[70] Partiet exemplifierar vilka yrkesgrupper det handlar om: däribland ”busschaufförer, undersköterskor och butiksanställda”[71] som inte kan jobba hemifrån när de är sjuka. Sverige är det enda landet i Norden med karensavdrag. Socialdemokraterna har lyft frågan om att avskaffa karensavdraget i riksdagen, däribland genom en motion av Johanna Haraldsson med flera.[72] Så sent som i slutet av november 2025 lyfte Socialdemokraterna frågan i riksdagen och föreslog att karensavdraget skulle tas bort för alla löntagare.[73] Förslaget röstades dock ner av Tidöpartierna. Även Centern motsatte sig förslaget.

64 https://arbetet.se/2025/10/13/kd-svanger-oppnar-for-slopat-karensavdrag/
65 https://www.tn.se/inrikes/47411/britz-l-avskaffat-karensavdrag-och-patvingad-sankt-arbetstid-ar-en-kostnadsbomb/
66 Albin Agham, ”Regeringen backar om karensavdraget”, SVT Nyheter/TT, 31 januari 2023, https://www.svt.se/nyheter/inrikes/regeringen-backar-om-karensavdrag [2026-02-03).
67 https://arbetet.se/2026/04/16/darfor-drojer-sd-med-forslag-om-att-ta-bort-karensdagen/
68 https://www.instagram.com/reel/DU_B6jQDP3B/
69 https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/gwXw70/v-rasar-mot-thand-ringqvists-karensutspel
70 https://www.socialdemokraterna.se/var-politik/a-till-o/karensavdrag
71 Ibid.
72 https://data.riksdagen.se/fil/55CDB482-0E73-4AD6-804A-96BA36CBDF61
73 https://www.socialdemokraterna.se/nyheter/nyheter/2025-11-12-s-lagger-skarpt-forslag-i-riksdagen-for-att-avskaffa-karensavdraget

Miljöpartiet: Partiet har stött förslaget om att ta bort karensavdraget, däribland genom omröstningar i riksdagen.[74] Samtidigt var det länge sedan partiet profilerade sig i frågan. I en debattartikel från 2021 skriver riksdagsledamoten Mats Berglund att karensavdraget bör avskaffas helt och att ”du inte blir frisk snabbare av att tvingas välja mellan inkomstbortfall och att stappla dig till arbetet när du är sjuk”.[75]

Vänsterpartiet: Partiet vill avskaffa karensavdraget. Partiet lyfter frågan både på sin webbsida[76] och i riksdagen[77]. Kravet motiveras bland annat på följande sätt: ”Det är inte rimligt att sjuksköterskor, lärare och busschaufförer ska behöva offra över en tusenlapp varje gång de blir sjuka. Vänsterpartiet vill därför avskaffa karensdagen helt. När man är för sjuk för att jobba ska man kunna stanna hemma utan att straffas ekonomiskt. Det är ett viktigt steg mot att öka den ekonomiska jämlikheten i Sverige.”[78]

5.3. Analys

Frågan om karensavdrag/karensersättning har en tydlig klasskaraktär. Det har blivit tydligt att de flesta tjänstemän kan sköta åtminstone delar av sina jobb hemifrån medan nästan alla LO-jobb kräver fysisk närvaro på en arbetsplats. Även framöver kommer många tjänstemän att kunna utföra delar av jobbet på distans. Vid lättare sjukdom kan de arbeta hemifrån. För LO-arbetare finns inte samma möjlighet. Antingen får de trots sjukdom gå till ett ofta fysiskt krävande arbete med risk att smitta andra och själva försämra sin hälsa. Eller stanna hemma och bli ekonomiskt bestraffade.

En omstridd fråga är vad ett avskaffande av karensavdraget skulle kosta. Jimmie Åkesson hävdade exempelvis i SVT:s ”30 minuter” att ett slopat karensavdrag årligen skulle kosta 40 miljarder kronor.[79] När SVT granskade uppgiften[80] framkommer det att den härrör från en rapport från Svenskt Näringsliv[81]. I rapporten granskas flera olika scenarier, och Åkesson utgår från det alternativ där kostnaderna skulle bli störst. Antagandet utgår från en stor ökning av sjukdagar och därmed minskad produktion. En offentlig utredning från 2023 uppskattar i stället kostnaderna till mellan 17,9 och 24,1 miljarder kronor.[82] Därefter har

74 https://www.etc.se/inrikes/sa-tycker-partierna-om-permanent-slopat-karensavdrag
75 https://arbetet.se/2021/11/22/vi-miljopartister-stodjer-facket-for-att-slopa-karensen/
76 https://www.vansterpartiet.se/var-politik/politik-a-o/sjukforsakringen/, https://www.vansterpartiet.se/nyheter/avskaffat-karensavdrag-i-vansterbudget-2/
77 https://www.vansterpartiet.se/pressmeddelanden/avskaffat-karensavdrag-i-vansterbudget/
78 https://www.vansterpartiet.se/var-politik/politik-a-o/sjukforsakringen/
79 https://www.svt.se/nyheter/inrikes/akessons-pastaenden-om-karensavdraget-vilken-knegare-som-helst-haller-med
80 Maria Lapenkova m.fl., ”Tre påståenden från debatten mellan Andersson (S) och Åkesson (SD)’, *SVT Nyheter*, 4 december 2025, https://www.svt.se/nyheter/inrikes/tre-pastaenden-fran-debatten-mellan-andersson-s-och-akesson-sd [2026-01-27].
81 Nikolay Angelov & Arian Mosaddegh, ”Kostnaden för arbetsgivare av ett avskaffande av karensavdraget i sjukförsäkringen”, *Svenskt Näringsliv*, 18 december 2025, https://www.svensktnaringsliv.se/sakomraden/immaterialratt/3ft81j_karensavdraget-december-2025pdf_1245390.html/Karensavdraget+december+2025.pdf [2026-01-27].
82 *Karenstak och högriskskydd – en översyn av karensavdraget och förslag på utökade undantag*, Ds 2023:33, Regeringskansliet, https://www.regeringen.se/contentassets/a2bfaddac536429a98dfc12b8d23aa26/ds-2023-33.pdf

Svenskt Näringsliv hänvisat till nya beräkningar som enligt dem visar att ett slopat karensavdrag skulle kosta mellan 21 och 42 miljarder kronor (för år 2026).[83] Socialdemokraterna uppskattar att ett avskaffat karensavdrag skulle kosta ”minst fem miljarder kronor”.[84]

[2026-01-27].
83 https://www.svensktnaringsliv.se/karensavdrag/
84 https://www.svt.se/nyheter/snabbkollen/s-vill-slopa-karensavdraget-helt

6. Stridsåtgärderna

6.1. Bakgrund

Den fackliga styrkan vid förhandlingar med arbetsgivare bygger ytterst på att facket kan hota med konflikt. Fanns inte det verktyget skulle de fackliga organisationerna ha en betydligt svagare förhandlingsposition. Den politiskt mest omstridda frågan handlar om rätten till sympatiåtgärder. Sympatiåtgärder är fackliga stridsåtgärder som vidtas för att stödja en annan facklig organisation som befinner sig i konflikt (vanligen för att pressa arbetsgivaren att teckna kollektivavtal). Sympatiåtgärder är lagliga även under fredsplikt, förutsatt att huvudkonflikten är lovlig. Vanliga former inkluderar blockader mot visst arbete eller strejk. Flera partier till höger vill införa en så kallad proportionalitetsprincip för konflikträtten. En sådan princip innebär att en stridsåtgärds omfattning ska stå i proportion till dess konsekvenser och effekter på företag och tredje man. De fackliga organisationerna anser att de redan gör sådana bedömningar och att regeln skulle missbrukas för att sabotera fackens möjligheter till effektiva stridsåtgärder.

Sommaren 2018 enades LO, TCO, Saco och Svenskt Näringsliv kring ett förslag om förändringar av rätten att vidta stridsåtgärd. Den dåvarande arbetsmarknadsministern Ylva Johansson lade därefter fram ett förslag som byggde på parternas uppgörelse. Ändringen innebar bland annat att stridsåtgärder (som strejk, blockad eller bojkott) inte är tillåtna om syftet är att uppnå ett kollektivavtal på en arbetsplats där det redan finns ett annat kollektivavtal. Från vänster finns fortfarande en kritik mot denna förändring.

6.2. Partiernas uppfattning

Moderaterna: Företrädare för partiet vill införa en proportionalitetsprincip för konflikträtten.[85] Däremot har frågan inte lyfts under denna mandatperiod och ingår inte i Tidöavtalet. Däremot har Moderaterna motionerat om frågan under förra mandatperioden.[86]

Kristdemokraterna: Företrädare för partiet vill införa en proportionalitetsprincip för konflikträtten. Till TCO:s tidning Arbetsvärlden sade partiets arbetsmarknadspolitiska talesperson Magnus Jacobsson 2023 att ”[…] de centrala parterna bör se över om dagens regelverk fungerar, framför allt i relation till proportionalitet. Om parterna inte kan hitta en lösning så kan det bli aktuellt med lagstiftningsåtgärder.”[87] Partiet har tidigare motionerat om frågan i riksdagen[88], men inte lyft den under den gångna mandatperioden.

85 https://www.arbetsvarlden.se/regeringen-vill-se-strejkratten-inskrankt/
86 https://data.riksdagen.se/fil/B28D68E8-526F-4DBD-938F-CECC85CAEE5B
87 https://www.arbetsvarlden.se/regeringen-vill-se-strejkratten-inskrankt/
88 https://data.riksdagen.se/fil/B200C32A-87C6-4129-AD21-B6F8FFDC0C3A

Liberalerna: Även Liberalerna förordar en proportionalitetsprincip. I Arbetsvärlden motiverar Camilla Mårtensson, ledamot i arbetsmarknadsutskottet, partiets ställningstagande på följande sätt: ”I flera länder, så som Danmark och Norge, ställs det också krav på att det finns ett tydligt samband eller en intressegemenskap mellan primär- och sekundäråtgärd. En proportionalitetsprincip minskar risken för att tredje part lider skada.”[89]

Sverigedemokraterna: Företrädare för partiet har under mandatperioden motionerat (2025/26:327) om att en proportionalitetsprincip bör införas i konflikträtten.[90] När TCO:s tidning Arbetsvärlden 2023 frågade om partiets uppfattning avstod dock partiet från att svara.[91] Partiet har inte heller drivit frågan inom ramen för Tidösamarbetet.

Centern: Partiet har under lång tid drivit frågan om att införa en proportionalitetsprincip vid fackliga stridsåtgärder och står fortfarande fast vid den uppfattningen.[92] Under mandatperioden har Jonny Cato med flera centerpartister motionerat i riksdagen (2022/23:852) om att det behövs en ”proportionalitetsregel” för att skydda företag mot sympatiåtgärder.[93] Partiet har även tidigare lyft frågan i riksdagen.[94]

Socialdemokraterna: Partiet vill inte ändra i den rådande lagstiftningen om konflikträtten. Socialdemokraterna hävdar att ”den svenska modellen har tjänat Sverige oerhört väl” och att det ”inte finns skäl” att peta i konflikträtten.[95]

Miljöpartiet: Partiet vill inte ändra i rådande lagstiftning och menar att en försvagning av strejkrätten också skulle innebära en ”försvagning av demokratin”.[96]

Vänsterpartiet: Partiet säger nej till kravet om en proportionalitetsprincip i lagstiftningen. Partiet vill också ”riva upp de begränsningar av strejkrätten som infördes 2019”. Vänsterpartiets arbetsmarknadspolitiska talesperson Ciczie Weidby (V) beskriver förändringarna som ”onödiga och oacceptabla”.[97]

6.3. Analys

Synen på konflikträtten har länge varit en skiljelinje mellan höger och vänster i politiken. Partier till höger har återkommande föreslagit att konflikträtten ska inskränkas, medan partier till vänster försvarat en mer omfattande konflikträtt. Företrädare för Moderaterna, KD, Liberalerna, SD och Centern vill införa en proportionalitetsprincip för att strama åt rätten till sympatiåtgärder. Socialde-

89 https://www.arbetsvarlden.se/regeringen-vill-se-strejkratten-inskrankt/
90 https://data.riksdagen.se/fil/1A7C549F-7F2D-475E-909A-3AF0BA269CF2
91 https://www.arbetsvarlden.se/regeringen-vill-se-strejkratten-inskrankt/
92 https://www.arbetsvarlden.se/regeringen-vill-se-strejkratten-inskrankt/
93 https://data.riksdagen.se/fil/A1F33A6C-F5E3-4750-AE85-99EDF24F4EB2
94 https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/motion/proportionalitetsprincipen-pa-arbetsmarknaden_gw02a351/
95 https://www.arbetsvarlden.se/regeringen-vill-se-strejkratten-inskrankt/
96 https://www.arbetsvarlden.se/regeringen-vill-se-strejkratten-inskrankt/
97 https://www.arbetsvarlden.se/regeringen-vill-se-strejkratten-inskrankt/

mokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet motsätter sig en försvagning av strejkrätten. Vänsterpartiet vill också riva upp den ändring av strejkrätten som genomfördes 2019 och som begränsade möjligheten för facklig organisation som inte sluter kollektivavtal att vidta konfliktåtgärder. För tillfället har emellertid striderna om konflikträtten förts bort från den politiska dagordningen. Frågan tas inte upp i Tidöavtalet och Tidöpartierna har inte drivit den under mandatperioden, däremot skulle frågan kunna bli aktuell igen om Tidöpartierna får fortsätta att styra efter valet 2026.

7. A-kassan

7.1. Bakgrund

Den 1 oktober 2025 trädde de nya reglerna för a-kassan i kraft. Tidöpartiernas reformering av a-kassan innebar många olika saker. Däribland:

– A-kassan blev inkomstbaserad. Rätten till ersättning baseras på tidigare inkomst, inte arbetad tid.

– Inkomstvillkoret ändrades. Ersättningen beräknas på den inkomst som Skatteverket har registrerat.

– Ersättning började betalas ut per månad i stället för per dag.

– Maximal inkomst som a-kassan grundas på blev 34 000 kr/månad, det vill säga en höjning på 1 000 kronor.

– En nedtrappning av ersättningen infördes. Dag 1–100 är ersättningen 80 procent av tidigare inkomst (dock endast inkomst upp till 34 000 kronor i månaden). Dag 101–200 är ersättningen 70 procent av tidigare inkomst. Därefter sänks ersättningen med 5 procentenheter ytterligare var hundrade dag. Samma nedtrappning drabbade även aktivitetsstödet.

Det politiskt mest kontroversiella har varit nedtrappningen av ersättningsnivån, det vill säga på den punkten där a-kassan och aktivitetsstödet har försämrats.

– En del fackförbund erbjuder inkomstförsäkringar för att ge ekonomiskt skydd vid arbetslöshet för dem som har inkomster över 34 000 kr/månaden. De nya reglerna innebär emellertid att även fackens inkomstförsäkringar måste följa a-kassans sänkning av ersättningsnivåerna. Också den delen av ersättningen minskar successivt med samma procentandelar som a-kassan.

7.2. Partiernas uppfattning

Moderaterna: Partiet var med och drev igenom reformeringen av a-kassan. För närvarande föreslås inga ytterligare förändringar.

Kristdemokraterna: KD var med och drev igenom reformeringen av a-kassan. På sikt vill partiet ha en allmän och obligatorisk a-kassa och som inte grundar sig på individuellt medlemskap i a-kassan. Partiet vill vidare att ersättningsnivåerna ska vara konjunkturbaserade.[98]

Liberalerna: Partiet var med och drev igenom reformeringen av a-kassan. På sikt vill partiet ha en allmän och statlig a-kassa som inte grundar sig på individuellt medlemskap. Det viktiga är att a-kassan ger en ”grundtrygghet”.[99]

Sverigedemokraterna: Inför valet 2022 lovade Sverigedemokraterna att inte försämra a-kassan. I en intervju bara någon vecka före valet förklarade Jimmie

98 https://kristdemokraterna.se/var-politik/politik-a-till-o/a-kassa
99 https://www.liberalerna.se/politik/a-kassa

Åkesson att en sänkt a-kassa ”skulle vara riktigt dålig politik, att slå undan tryggheten för människor som kommer varslas och sannolikt bli av med sina jobb. Det kan vi inte gå med på.”[100] Trots detta var SD med och beslutade om en brantare nedtrappning av ersättningsnivåerna. SD vill på sikt ha ett förstatligande av a-kassan.[101]

Centern: Partiet har motsatt sig Tidöpartiernas reformering av a-kassan och vill se en ännu brantare avtrappning av ersättningen. Partiet vill också justera takbeloppen i a-kassan.[102] I en kommittémotion (2025/26:3191) förklarar partiet att regeringen genom att ”permanenta de höga taken i arbetslöshetsförsäkringen som tillfälligt fanns under pandemin […] gått på tvären mot vad arbetslinjen borde innebära”.[103]

Socialdemokraterna: Partiet är positivt till den övergång från arbetsvillkor till inkomstvillkor som skett av a-kassan. Däremot motsätter sig partiet den brantare avtrappning av a-kassan som införts. Partiet har reserverat sig mot detta beslut, och i partiets budgetförslag för 2026 föreslås en justering av tak- och ersättningsnivåerna.[104]

Miljöpartiet: Partiet menar i likhet med Socialdemokraterna att avtrappningen av a-kassan har blivit alltför brant.[105]

Vänsterpartiet: Partiet är starkt kritiskt till den reform av arbetslöshetsförsäkringen som regeringen genomdrivit. Enligt partiet innebär omläggningen och avtrappningen av ersättningsnivåerna en kraftig försämring av a-kassan som inte kommer att bidra till att pressa ned arbetslösheten. Vänsterpartiets mål är att 80 procent av löntagarna ska få 80 procent av sin tidigare lön vid arbetslöshet. Det ska åstadkommas genom att bland annat höja den högsta dagpenningen och grundbeloppet (tak och golv), indexera ersättningsbeloppen till löneutvecklingen och höja ersättningsnivån till 80 procent för hela ersättningsperioden.[106]

7.3. Analys

Synen på a-kassan och aktivitetsstödet är en av de stora skiljelinjerna i politiken. S-MP-V motsätter sig den avtrappning av a-kassan som drivits igenom av Tidöpartierna. Vänsterpartiet vill dessutom genomdriva en större förbättring av a-kassan. Centerpartiet vill tvärtom införa en ännu brantare avtrappning av ersättningsnivåerna. Det finns också en annan skiljelinje som handlar om hur

100 Kristina Hedberg, Hanna Jakobson, Daniel Costantini & Alexander Mahmoud, ”Jimmie Åkesson: Om M vill skära i a-kassan ’går vi i opposition’”, *Dagens Nyheter*, 29 augusti 2022, https://www.dn.se/sverige/jimmie-akesson-om-m-vill-skara-i-a-kassan-gar-vi-i-opposition/ [2025-10-30].
101 https://event.sd.se/wp-content/uploads/2025/09/politiska-motioner-am-lo_final.pdf?251121090338 (sid 23).
102 https://data.riksdagen.se/fil/A222F785-215E-4D3A-A75C-63C20ABBB38A
103 Ibid.
104 https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/betankande/arbetsmarknadspolitik-och_hd01au9/html/
105 https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/betankande/arbetsmarknadspolitik-och_hd01au9/html/#_Toc222467238
106 https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/motion/en-ny-regering-for-ett-starkare-och-trygga-

partierna vill utveckla a-kassan på sikt. L-KD-SD vill införa en allmän och obligatorisk a-kassa som inte är kopplad till ett individuellt medlemskap. I synnerhet S och V motsätter sig detta. Ett skäl är att det i dag finns en koppling mellan a-kassan och fackföreningsrörelsen, något som skulle upphöra om a-kassan blev allmän.

re_hd022792/html/

8. Skyddsombuden

8.1. Bakgrund

I september 2023 gav regeringen Arbetsmiljöverket i uppdrag att undersöka vad som behöver göras för att få fler att engagera sig som skyddsombud. I uppdraget fanns en formulering som väckte särskild uppmärksamhet: ”Regeringen anser att åtgärder behöver vidtas för att fler arbetstagare än i dag ska vilja engagera sig som skyddsombud, oavsett om skyddsombuden respektive arbetstagarna har en facklig tillhörighet eller inte.” Från fackligt håll fruktade man att direktivet innebar ett försök att åter ifrågasätta de fackliga organisationernas företrädesrätt att utse skyddsombud. Flera fackliga organisationer understryker att skyddsombud som inte utses av facket inte heller skyddas av förtroendemannalagen.[107] Därtill kan det behövas fackliga organisationer som kan ge skyddsombud stöd, vilket gör det lättare att våga säga ifrån och vara obekväm.[108] Diskussionen om de fackliga organisationernas företrädesrätt när det gäller att utse skyddsombud är inte ny. Både SD[109] och Liberalerna[110] har tidigare ifrågasatt fackets särställning och öppnat för att skyddsombuden ska kunna utses på annat sätt. I riksdagen kommenterade dock statsrådet Paulina Brandberg (L) frågan i maj 2023. Hon försäkrade att det inte pågick något arbete i Regeringskansliet ”för att ändra regelverket om hur lokala skyddsombud utses”.[111]

En annan omdiskuterad fråga gäller de regionala skyddsombudens tillträdesrätt. Regionala skyddsombud har för närvarande rätt att besöka arbetsplatser som saknar lokala skyddsombud, under förutsättning att minst en arbetstagare är medlem i det fackförbund som utsett skyddsombudet. Tillträdesrätten gäller dock inte på arbetsplatser som omfattas av en skyddskommitté (ett samrådsorgan på arbetsplatser med minst 50 anställda, där arbetsgivare och arbetstagare samarbetar för att planera, genomföra och följa upp arbetsmiljöarbetet).[112] De rödgröna partierna har föreslagit att de regionala skyddsombudens tillträdesrätt bör utökas även till arbetsplatser utan fackliga medlemmar men där det finns kollektivavtal eller där fackliga organisationer normalt tecknar avtal (som där förhandlingar pågår om ett förnyat avtal). De fackliga organisationernas argument är att de regionala skyddsombuden bör få möjlighet att besöka även små arbetsplatser – där det är mer vanligt än på större arbetsplatser att det saknas fackligt anslutna medlemmar – om det finns tecken på brister i arbetsmiljön.

107 https://www.arbetsvarlden.se/regeringen-oppnar-for-fler-skyddsombud-utan-facktillhorighet/
108 https://www.seko.se/nyheter/2023/oktober/vill-regeringen-tysta-skyddsombuden/
109 https://data.riksdagen.se/fil/C837BD6E-3D7F-4799-8A80-1E04EBCA47C3
110 https://data.riksdagen.se/fil/9276EDE0-9885-44CB-BB59-D801457FF473, se även: https://data.riksdagen.se/fil/085DC59F-0AE5-4A4E-91A4-A7A75D0440A8
111 https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svar-pa-skriftlig-fraga/fackens-ratt-att-utse-skyddsombud_ha12642/
112 https://www.av.se/arbetsmiljoarbete-och-inspektioner/skyddsombud-och-arbetsmiljoombud/

Exempelvis har TCO framhållit att en sådan förändring skulle vara ett effektivt sätt att förbättra arbetsmiljön.[113] Även en tidigare offentlig utredning (SOU 2022:47) har föreslagit att de regionala skyddsombuden borde få en utvidgad tillträdesrätt.[114]

8.2. Partiernas uppfattning

Moderaterna: Motsätter sig att regionala skyddsombud ska få en vidgad tillträdesrätt även till arbetsplatser där det inte finns fackliga företrädare.

Kristdemokraterna: Motsätter sig att regionala skyddsombud ska få en vidgad tillträdesrätt.

Liberalerna: Motsätter sig att regionala skyddsombud ska få en vidgad tillträdesrätt. Partiet har tidigare föreslagit att de fackliga organisationerna inte bör ha företrädesrätt när det gäller att utse skyddsombud. Under mandatperioden har dock partiet inte drivit denna fråga. Den finns inte heller med i Tidöavtalet.

Sverigedemokraterna: Motsätter sig att regionala skyddsombud ska få en vidgad tillträdesrätt. Partiet har i likhet med Liberalerna tidigare föreslagit att de fackliga organisationerna inte bör ha företrädesrätt när det gäller att utse skyddsombud. Under mandatperioden har SD emellertid inte drivit denna fråga.

Centern: Har i likhet med Tidöpartierna motsatt sig förslaget om att de regionala skyddsombuden ska få en vidgad tillträdesrätt.

Socialdemokraterna: Partiet har lagt fram motioner i riksdagen om att regionala skyddsombud bör ges tillträdesrätt till alla arbetsplatser där det finns kollektivavtal.[115]

Miljöpartiet: Partiet har lagt fram motioner i riksdagen om att regionala skyddsombud bör få tillträdesrätt till arbetsplatser där en fackförening har eller brukar ha medlemmar.[116]

Vänsterpartiet: Partiet har lagt fram motioner i riksdagen om att regionala skyddsombud bör ges tillträdesrätt till alla arbetsplatser där det finns kollektivavtal.[117]

8.3. Analys

Skyddsombudens tillträdesrätt och frågan om vem som ska utse skyddsombud är en tydlig höger–vänster-fråga. De fackliga organisationernas företrädesrätt att utse skyddsombud har tidigare ifrågasatts av både SD och Liberalerna. Denna kritik har dock tystnat och återfinns inte i Tidöavtalet. En orsak kan vara att både Arbetsmiljöverket och många andra aktörer som skrivit remissvar på de senaste årens utredningar om arbetsmiljöarbetet anser att den nuvarande ord-

113 https://www.arbetsvarlden.se/djup-splittring-om-regionala-skyddsombuds-tilltradesratt/
114 https://www.regeringen.se/remisser/2022/09/remiss-av-sou-202247-de-regionala-skyddsombudens-roll-i-arbetsmiljoarbetet/
115 https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/betankande/arbetsmiljo_hc01au8/html/
116 Ibid.
117 Ibid.

ningen fungerar bra.[118] Däremot råder delade meningar mellan partierna om huruvida de regionala skyddsombuden bör få en vidgad tillträdesrätt. S-MP-V är positiva till en sådan förändring. Däremot har såväl Tidöpartierna som Centern avfärdat förslaget om att stärka de regionala skyddsombudens tillträdesrätt.

118 Se bland annat hur Arbetsmiljöverket yttrar sig här: https://www.av.se/nyheter/2024/rapport-om-skyddsombud-till-regeringen/

9. 9. Arbetslivskriminalitet

9.1. Bakgrund

Arbetslivskriminalitet innebär att företag systematiskt bryter mot lagar, regler och avtal i arbetslivet för att kapa kostnader och snedvrida konkurrensen. Det drabbar arbetstagare genom slavliknande villkor och utnyttjande, samtidigt som samhället förlorar tiotals miljarder kronor årligen.

Brottsligheten är inte sällan dold och sker ofta i personalintensiva branscher. Särskilt utsatta branscher är bland annat bygg, städ, transport, restaurang, skönhet och vård. Vanliga metoder är svartarbete, skatteflykt, felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen, förfalskade handlingar och grov exploatering av arbetskraft.

Arbetet för att stävja arbetslivskriminaliteten har det senaste decenniet kommit alltmer i fokus. Arbetet inleddes under den förra regeringen, men även denna regering har tagit flera initiativ. I skrivelse 2023/24:67 presenterar regeringen en nationell strategi mot organiserad brottslighet. När det gäller inriktningen av det fortsatta arbetet mot särskilt arbetslivskriminalitet framhöll regeringen bland annat att:

- ökade insatser mot organiserad brottslighet i företagsmiljö behöver vidtas, vilket inbegriper att motverka att företag används som brottsverktyg. I detta ingår att säkerställa ett ändamålsenligt regelverk kopplat till tillståndsprövning och tillsyn av aktörer som verkar inom välfärden i syfte att möjliggöra en mer effektiv tillsyn och prövning av företagen.
- det myndighetsgemensamma arbetet mot arbetslivskriminalitet ska fortsätta att utvecklas i syfte att förstärka bekämpningen av fusk, regelöverträdelser och brottslighet i arbetslivet.

Vidare gav den förra regeringen Arbetsförmedlingen, Arbetsmiljöverket, Ekobrottsmyndigheten, Försäkringskassan, Jämställdhetsmyndigheten, Migrationsverket, Polismyndigheten, Skatteverket och Åklagarmyndigheten i uppdrag att samverka för att motverka arbetslivskriminalitet. I september 2024 beslutade den nuvarande regeringen att uppdragstiden för myndigheternas samverkan förlängs till och med den 31 december 2026. Myndigheterna ska under samma tid fortsätta att brett bedriva och utveckla arbetet mot arbetslivskriminalitet och arbetet vid arbetslivskriminalitetscentren, utifrån respektive myndighets kompetensområde. Arbetet ska bidra till effektivare genomförande av regeringens prioriteringar med målet att genom samverkan motverka arbetslivskriminalitet i samhället.

Kring delar av detta arbete råder politisk enighet, men det finns också politiska skiljelinjer kring frågan om arbetslivskriminalitet som handlar om att Socialdemokraterna, Miljöpartiet och Vänsterpartiet vill genomföra åtgärder som är mer långtgående än de som regeringen driver. Även Centern vill se ytterligare åtgärder inom specifika områden, däribland för att stärka regelefterlevnaden när det gäller arbetskraftsinvandring.

9.2. Partiernas uppfattning

Moderaterna: Driver inom ramen för Tidöpartierna ett arbete för att bekämpa arbetslivskriminalitet. Det handlar bland annat om att bekämpa organiserad brottslighet som drivs via företag och att motverka fusk och lagbrott i arbetslivet. För att lyckas har man fortsatt med den samordning mellan myndigheter som initierades av den förra regeringen.

Kristdemokraterna: Driver inom ramen för Tidöpartierna ett arbete för att bekämpa arbetslivskriminalitet. (För mer information, se ovan.)

Liberalerna: Driver inom ramen för Tidöpartierna ett arbete för att bekämpa arbetslivskriminalitet. (För mer information, se ovan.)

Sverigedemokraterna: Driver inom ramen för Tidöpartierna ett arbete för att bekämpa arbetslivskriminalitet. (För mer information, se ovan.)

Centern: Partiet stödjer den nuvarande och den tidigare regeringens initiativ inom området. Partiet kräver därtill hårdare tag när det gäller att få reglerna för arbetskraftsinvandring att efterlevas. Exempelvis behöver ”fusk kopplat till organiserad brottslighet bestraffas på ett mer effektivt sätt”.[119] Genom en hårdare kontroll ska arbetskraftsinvandringen upprätthållas.

Socialdemokraterna: Partiet har motionerat i riksdagen om skärpta åtgärder för att få bukt med arbetslivskriminaliteten. Det handlar bland annat om att det ska bli möjligt att svartlista ”företag som upprepade gånger ertappas med att bryta mot arbetsmiljöregler” och att ”kollektivavtal ska omfatta alla arbetsgivare som anställer arbetstagare inom ramen för de olika subventionerade anställningarna, och detta tillkännager riksdagen för regeringen”.[120]

Miljöpartiet: Partiet har motionerat i riksdagen om skärpta åtgärder för att få bukt med arbetslivskriminaliteten. Miljöpartiet vill särskilt prioritera arbetet för att förhindra utnyttjandet av migrantarbetare. Det ska bland annat ske genom en ytterligare stärkt samverkan mellan myndigheter för att upptäcka utnyttjande av arbetstagare som kommit till Sverige för att arbeta. Partiet vill vidare införa en rättighet för arbetstagare att få information om vilka rättigheter anställda har på den svenska arbetsmarknaden.[121]

119 https://www.centerpartiet.se/nyheter/2019-arkiverad/2019-11-21-varna-arbetskraftsinvandringen---men-stoppa-fusket
120 https://data.riksdagen.se/fil/003A20EC-B0C2-4060-81E2-B8D6D42366FE
121 https://data.riksdagen.se/fil/C05C024F-1B05-4C29-A020-2B6929C9C86B

Vänsterpartiet: Partiet har motionerat i riksdagen om skärpta åtgärder för att få bukt med arbetslivskriminaliteten. Däribland har partiet föreslagit förstärkt lagstiftning mot lönestöld (det vill säga när en arbetsgivare medvetet underlåter att betala ut rätt lön, tillägg eller ersättning för arbetad tid till en anställd) samt att sekretesslagstiftningen bör ändras så att myndigheterna kan bedriva ett effektivt arbete mot arbetslivskriminalitet (genom att möjligheten att utbyta offentliga uppgifter mellan myndigheter utökas).[122]

9.3. Analys

Myndigheternas verksamhet för att motverka arbetslivskriminalitet har stärkts. Det råder brett politiskt stöd för det arbete som bedrivs. Samtidigt vill den politiska oppositionen gå längre på vissa områden. Socialdemokraterna vill kunna svartlista företag, Miljöpartiet vill stärka skyddet för migranter, Vänsterpartiet vill se en ny lagstiftning mot lönestöld och Centern vill skärpa kontrollen för att uppnå större efterlevnad av reglerna för arbetskraftsinvandring.

122 https://data.riksdagen.se/fil/2EA52300-D01E-4E31-A7E8-85CB02FA857A

10. Arbetsmarknadsåtgärder

10.1. Bakgrund

Under mandatperioden har arbetslösheten ökat med nästan 100 000 personer. En förklaring till den stigande arbetslösheten är lågkonjunkturen. Men det räcker inte som förklaring, i Sverige är arbetslösheten högre än i de flesta andra EU-länder. För att pressa ner arbetslösheten behövs investeringar och ekonomisk tillväxt; dessa åtgärder hör till den ekonomiska politiken. Därutöver behövs specifika arbetsmarknadsåtgärder som riktar sig till de arbetslösa. Dessa åtgärder har en avgörande betydelse med tanke på att en växande grupp av de arbetslösa står långt från arbetsmarknaden.

De arbetsmarknadspolitiska åtgärderna består av många saker. Hit hör utbildningar och kompetenshöjning (arbetsmarknadsutbildningar, yrkesintroduktion och stöd för att komplettera betyg från grundskola och gymnasieskola), praktik/arbetsträning, matchning/vägledning, särskilt stöd till långtidsarbetslösa samt subventionerade anställningar (nystartsjobb, etableringsjobb och jobb med lönebidrag till arbetsgivaren). I detaljerna finns flera skillnader mellan partierna i synen på arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Här nedan pekar vi på några av skiljelinjerna utifrån partiföreträdarnas senaste förslag och utspel.

10.2. Partiernas uppfattning

Moderaterna: Partiet ingår i Tidösamarbetet och försvarar den rådande politiken inom området. Moderaterna vill framöver bland annat bygga ut yrkesvux och yrkeshögskolan och kartlägga de arbetssökandes behov tidigare.[123]

Kristdemokraterna: Partiet ingår i Tidösamarbetet och försvarar den rådande politiken inom området. Kristdemokraterna vill framöver genomföra reformer som ”stärker företagsklimatet, säkerställer att utbildning och arbetsmarknad går hand i hand och sänker trösklarna för att komma in på arbetsmarknaden”.[124]

Liberalerna: Partiet ingår i Tidösamarbetet och försvarar den rådande politiken inom området. Partier har därutöver flera krav. Bland annat vill Liberalerna införa en ny anställningsform, så kallade inträdesjobb ”med något lägre ingångslön och avskaffade arbetsgivaravgifter. Inträdesjobben ska rikta sig till unga och nyanlända”.[125]

Sverigedemokraterna: Partiet ingår i Tidösamarbetet och försvarar den rådande politiken inom området. Samtidigt har partiet en stark egen profil inom området. Partiet har lagt fram en motion i riksdagen (2024/25:2386) med förslag om att arbetsmarknadspolitiska åtgärder tidsbegränsas och att det från början

123 https://moderaterna.se/var-politik/jobb-och-arbetsmarknad/
124 https://kristdemokraterna.se/var-politik/politik-a-till-o/arbetsmarknad
125 https://www.liberalerna.se/politik/arbetsmarknad

framgår att individen endast kan ta del av åtgärderna under en begränsad tid.[126] Ett annat förslag i motionen är att införa en ny form av lärlingsanställningar.[127] I SD:s valplattform slås det fast att partiets arbetsmarknadsåtgärder för nyanlända bygger på en strikt kravbaserad integrationspolitik med fokus på egenförsörjning och minskat bidragsberoende.[128] Partiet är kritiskt till arbetsmarknadsåtgärder som specifikt riktar sig till nyanlända.[129]

Centern: Partiet har som mål att det ska bli ”billigare” för företagen att anställa och att ”flexibiliteten” på arbetsmarknaden ska öka.[130] Detta ska ske genom en rad åtgärder. En av dem är att utvidga reglerna för etableringsjobben så att de gäller även för bemanningsföretag och företag utan kollektivavtal.[131]

Socialdemokraterna: Partiet vill utvidga de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna. Det handlar bland annat om att fler arbetslösa ska få tillgång till arbetsmarknadsutbildningar, särskilda åtgärder för att stödja unga arbetslösa samt bättre stöd till personer med funktionsnedsättning.[132] I riksdagen har vidare socialdemokrater motionerat om en förstärkt kontroll av nystartsjobben med krav på kollektivavtal och uppföljning av företagets förutsättning att erbjuda en varaktig anställning.[133]

Miljöpartiet: Partiet vill utvidga de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna. Partiet vill bland annat införa fler praktik- och lärlingsplatser inom den kommunala organisationen och i nära samverkan med näringslivet och gymnasieskolan.[134]

Vänsterpartiet: Partiet vill utvidga de arbetsmarknadspolitiska åtgärderna. Flera ska få tillgång till arbetsmarknadsutbildningar och dessa utbildningar ska i högre grad än i dag riktas mot bristyrken. Vidare föreslår Vänsterpartiet en satsning på så kallade nya beredskapsjobb, en ny arbetsmarknadspolitisk insats som matchar arbetslöshet inom bygg och anläggning med de stora kommunala investeringsbehov som finns inom utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner. Vänsterpartiet föreslår även en höjning och indexering av lönetaken för subventionerade anställningar.[135]

126 https://data.riksdagen.se/fil/87F71C50-3A3D-4080-AB62-770A636EF7BD
127 Ibid.
128 https://www.sd.se/wp-content/uploads/2022/07/sverigedemokraternas-valplattform-2022-april.pdf
129 https://www.socialdemokraterna.se/nyheter/nyheter/2023-06-07-sd-blockerar-for-att-fa-fler-i-arbete---s-agerar-for-etableringsjobb
130 https://www.centerpartiet.se/centerpartiets-politik/centerpartiets-politik-a-o/jobb
131 https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/motion/arbetsmarknad_hc022948/html/
132 https://data.riksdagen.se/fil/003A20EC-B0C2-4060-81E2-B8D6D42366FE
133 https://data.riksdagen.se/fil/58E36111-EC44-4C69-9431-22E6D69F6593
134 https://www.mp.se/orebro/politik/arbetsmarknad/
135 https://data.riksdagen.se/fil/CB6DA06B-3CBA-4298-BDD5-E38ADB8184F7

10.3. Analys

Skiljelinjerna mellan vänster och höger i synen på arbetsmarknadspolitiska åtgärder handlar om många olika saker. Partierna till vänster vill generellt satsa mer på arbetsmarknadspolitik än partierna till höger och i detta fall inkluderar högern även Centerpartiet. En annan skiljelinje handlar om huruvida kollektivavtal ska gälla för olika former av subventionerade jobb. Det är oklart om kollektivavtalen skulle gälla för Liberalernas inträdesjobb och SD:s lärlingsjobb. Centerpartiet har vidare motionerat om att kravet på kollektivavtal i etableringsjobben ska tas bort. Socialdemokratiska företrädare har å sin sida motionerat om skärpta krav på kollektivavtal vid nystartsjobb. SD sticker ut genom att förespråka att alla arbetsmarknadsåtgärder ska vara tydligt tidsavgränsade. Partiet kopplar synen på arbetsmarknadsåtgärder med partiets strikta syn på integration, som bland annat innebär att man motsatt sig ekonomiska ersättningar som specifikt riktat sig till nyanlända.

11. Arbetskraftsinvandring

11.1. Bakgrund

Arbetskraftsinvandring från tredje land innebär att arbetskraften kommer från länder utanför EU/EES. Inom EU/EES råder en öppen arbetsmarknad, och arbetskraft som kommer från dessa länder räknas inte in i arbetskraftsinvandringen.

År 2025 beviljades 11 100 personer från tredje land arbetstillstånd. Av dessa personer kom flest från Indien (2 633) och Thailand (1 974). De vanligaste yrkeskategorierna bland arbetskraftsinvandrare var it-specialister, civilingenjörer, jordbruksarbetare, bärplockare och skogsarbetare.[136]

Arbetskraftsinvandringen bygger på den uppgörelse som gjordes mellan alliansen och Miljöpartiet 2008. Då avskaffades den arbetsmarknadsprövning som hade funnits fram till dess, det vill säga en myndighetsprövning av om det fanns behov av arbetskraften. I stället blev det arbetsgivaren som fick avgöra om det fanns behov av arbetskraft från tredje land.

Samtidigt har regeringen skärpt reglerna för arbetskraftsinvandringen inom en rad områden. De nya reglerna, som gäller från den 1 juni 2026, innebär bland annat följande:

- Nytt lönekrav för arbetstillstånd: Lönen ska som huvudregel uppgå till minst 90 procent av medianlönen i Sverige. Med aktuell medianlön innebär det att en person måste tjäna minst 33 390 kronor i månaden för att beviljas arbetstillstånd. (Detta var en skärpning av lönekravet som först infördes till 1 november 2023.)
- Regeringen får möjlighet att besluta om undantag från lönekravet för vissa yrkesgrupper. Den 20 maj 2026 beslutade också regeringen att undanta 27 yrken från lönekravet, däribland drifttekniker, laboratorieingenjörer, undersköterskor, barnsköterskor, skogsarbetare, svetsare och slaktare.[137]
- Regeringen får möjlighet att besluta att vissa yrkesgrupper inte ska kunna beviljas arbetstillstånd enligt de allmänna reglerna för arbetskraftsinvandring. Regeringens beslut den 20 maj 2026 innebar att personer i yrkena personlig assistans och bärplockare i skog inte kan beviljas arbetstillstånd. Bärplockare i skog kan dock fortsätta att arbeta i Sverige genom tillstånd för säsongsarbete.[138]

136 https://www.migrationsverket.se/om-migrationsverket/statistik/arbete.html
137 https://www.migrationsverket.se/nyhetsarkiv/nyhetsarkiv/2026-05-22-nya-regler-for-arbetskraftsinvandring---dessa-yrken-undantas.html, se även: https://www.sverigesradio.se/artikel/27-yrken-far-lagre-lonekrav-for-arbetstillstand
138 Ibid.

- Krav på heltäckande sjukförsäkring införs för personer som ska vistas i Sverige i högst ett år.
- Arbetstillstånd ska kunna nekas om det finns brister kopplade till arbetsgivaren, till exempel vid vissa brott eller sanktioner.
- Två nya brott införs i utlänningslagen: exploatering av utländsk arbetskraft och handel med arbetstillstånd.
- Den särskilda avgiften höjs för den som har en person anställd som saknar rätt att vistas eller arbeta i Sverige.[139]

Grundregeln i det nya regelverket för arbetskraftsinvandring är lönekravet på 90 procent av medianlönen, det vill säga 33 390 kronor i månaden. Som nämnts ovan undantas vissa yrkesgrupper från denna regel. Dessutom gäller andra regler för arbetskraftsinvandrare som redan jobbar i Sverige. Därtill finns särskilda regler för flyktingar från Ukraina. Sammantaget innebär detta en rad olika lönekrav för arbetskraftsinvandrare:

– Generellt gäller 90 procent av medianlön som krav för alla yrken, men för yrkena på undantagslistan gäller istället 75 procent av medianlön.

– För personer som redan jobbar i Sverige gäller en ny övergångsregel med 80 procent i två år till.

– För personer som flytt från Ukraina och omfattas av massflyktsdirektivet gäller ett lönekrav på 75 procent oavsett yrke.[140]

11.2. Partiernas uppfattning

Moderaterna: Partiet har tillsammans med övriga Tidöpartier skärpt reglerna för arbetskraftsinvandringen. Under våren 2026 genomfördes den mest omfattande regeländringen, vilken bland annat innebär höjda lönekrav och krav på heltäckande sjukförsäkring (se ovan). Partiet vill prioritera högkvalificerad arbetskraft och värna inhemsk sysselsättning.[141]

Kristdemokraterna: Har genomfört regeländringar av arbetskraftsinvandringen tillsammans med övriga Tidöpartier (se ovan). Genomförde under våren 2026 skärpta regler för arbetskraftsinvandring. Partiet betonar att det är ”angeläget att stoppa kompetensutvisningarna av utländsk arbetskraft”.[142]

Liberalerna: Har genomfört regeländringar av arbetskraftsinvandringen tillsammans med övriga Tidöpartier (se ovan). Liberalerna är samtidigt det Tidöparti som tydligast lyfter fram arbetskraftsinvandringens positiva effekter. Så här formulerar sig exempelvis partiet på sin webbsida: ”Arbetskraftsinvandring

139 https://www.migrationsverket.se/nyhetsarkiv/nyhetsarkiv/2026-03-19-beslut-om-nya-regler-for-arbetskraftsinvandring.html
140 https://loblog.lo.se/2026/05/undantag-fran-lonekrav-ar-inte-en-satsning-pa-valfarden/
141 https://moderaterna.se/var-politik/migration/
142 https://kristdemokraterna.se/var-politik/politik-a-till-o/arbetskraftsinvandring

bidrar till svensk ekonomi, innovation och välfärd. Samtidigt hjälper internationell kompetens svenska företag att växa och konkurrera på världsmarknaden. Därför måste Sverige vara attraktivt för människor med nyckelkompetens från andra länder. Företag ska snabbt och enkelt kunna rekrytera den arbetskraft de behöver för att utvecklas och skapa fler jobb. Till att börja med behöver processen för arbetstillstånd bli snabbare och mer rättssäker. I dag möter både företag och arbetstagare ofta långa väntetider och krångliga regler. På så sätt kan Sverige stärka sin konkurrenskraft och locka fler människor med viktig kompetens."[143]

Sverigedemokraterna: Har genomfört regeländringar av arbetskraftsinvandringen tillsammans med övriga Tidöpartier (se ovan). Partiet verkar för en restriktiv arbetskraftsinvandring och vill återinföra arbetsmarknadsprövningen. Så här skriver partiet på sin webbsida: "Sverige behöver införa en riktig arbetsmarknadsprövning av arbetstillstånd för att förhindra att arbetsgivare importerar billig arbetskraft i yrken som kräver liten eller ingen utbildning. Många lågkvalificerade arbeten kan utföras av de hundratusentals arbetslösa som redan bor i Sverige. Svensk flit byggde landet och ska göra det även i framtiden."[144] Samtidigt deklarerade Jimmie Åkesson inför förra valet 2022 att partiet var inställt på att "släppa kravet på så kallas arbetsmarknadsprövning vid arbetskraftsinvandring".[145] Under mandatperioden har inte heller partiet lyft frågan om arbetsmarknadsprövning. Den troliga tolkningen är att partiets program och webbsida ännu inte blivit uppdaterad.

Centern: Partiet vill ha generösa regler för arbetskraftsinvandring. Så här skriver partiet på sin webbsida: "Centerpartiet vill värna och utveckla arbetskraftsinvandringen. Genom att göra det enklare för företag att anställa internationell kompetens, och samtidigt stoppa fusk, skapar vi tydliga och rättvisa regler. Resultatet är ett konkurrenskraftigt Sverige där företag kan växa, fler jobb skapas i hela landet och vår gemensamma välfärd stärks."[146] Partiet röstade också nej till lönegolvet på 33 390 kronor för arbetskraftsinvandrare.[147] Partiet menar att ett sådant lönegolv drabbar företag som behöver kompetent arbetskraft. Centern understryker vidare att lönenivåerna "ofta är högre i storstäder än i andra delar av landet" och att det blir svårt att klara lönekravet i regioner där lönerna är lägre.[148]

Socialdemokraterna: Partiet verkar för en stram arbetskraftsinvandring i syfte att motverka social dumpning och arbetlivskriminalitet. Samtidigt är partiet positivt till arbetskraftsinvandring till bristyrken. I riksdagen motsatte sig inte Socialdemokraterna lönegolvet på 33 390 kronor, men menade att golvet ska

143 https://www.liberalerna.se/politik/arbetskraftsinvandring
144 https://www.sd.se/vad-vi-vill/en-strikt-invandringspolitik/
145 https://www.sverigesradio.se/artikel/akesson-sd-slapper-krav-pa-arbetsmarknadsprovning
146 https://www.centerpartiet.se/centerpartiets-politik/centerpartiets-politik-a-o/integration-och-migration/arbetskraftinvandring
147 https://data.riksdagen.se/fil/E85891C6-4775-47DB-8EDF-1DCBFCA69184
148 https://www.sverigesradio.se/artikel/socialdemokraterna-vill-andra-reglerna-om-arbetskraftsinvandring

vara dispositivt och att arbetsmarknadens parter istället ska kunna komma överens om att kollektivavtal ska gälla. Partiet anser vidare att det inte är regeringens uppgift att definiera vilka ”bristyrken” som ska undantas från kravet. Istället bör arbetsmarknadens parter få avgöra den saken.[149] Socialdemokraterna vill i grunden reformera regelverket för arbetskraftsinvandringen. Så här skriver man på partiets webbsida: ”Socialdemokraterna vill skyndsamt etablera en arbetsmarknadsprövning i samverkan med parterna, men samtidigt se ett kvalificerat program för bristyrken.”[150]

Miljöpartiet: Partiet vill ha en ”öppen arbetskraftsinvandring och stärka tryggheten för arbetstagare”. Miljöpartiet röstade nej till förslaget om ett lönegolv för arbetskraftsinvandringen på 33 390 kronor. Partiet menar att lönekravet för arbetstillstånd ska utgå från nivåerna i gällande kollektivavtal eller branschpraxis, snarare än att sättas till en fast administrativ gräns.[151]

Vänsterpartiet: Partiet betonar att det ska vara arbetsmarknadens behov som ska styra arbetskraftsinvandringen – inte högerregeringens behov av att minska invandringen.[152] För att förverkliga detta vill partiet återinföra ett system liknande den tidigare arbetsmarknadsprövningen. Vänsterpartiet röstade i likhet med Centern och Miljöpartiet nej till lönegolvet på 33 390 kronor för arbetskraftsinvandrare. Partiet anser att det slår felaktigt mot grupper som arbetar och får lön enligt kollektivavtal. Det avgörande är i stället att kollektivavtalen efterlevs.[153]

11.3. Analys

Det har skett en tydlig förskjutning i politiken när det gäller synen på arbetskraftsinvandringen. Den tidigare mer positiva och generösa synen har ersatts av en mer restriktiv. Inte minst är detta tydligt när det gäller Moderaternas ändrade hållning. I andra ändan av det politiska fältet återfinns Centern och Miljöpartiet, det vill säga de två partier som intar den mest liberala hållningen i synen på arbetskraftsinvandringen. Den åtstramning av arbetsmarknadspolitiken som skett har samtidigt inte varit generell utan främst gällt ett antal LO-yrken. När det gäller kvalificerad arbetskraft med löner över golvet på 33 390 kronor har arbetsgivare fortfarande stora möjligheter att använda arbetskraftsinvandrare om det råder brist på utbildad arbetskraft i Sverige. Regeringen har samtidigt beslutat om ett knappt 30-tal undantag från lönegolvet. Från fackligt håll har det kritiserats. Exempelvis hävdar Kommunal att det inte råder brist på undersköterskor utan snarare brist på schysta löner och att det därför är fel att undanta

149 https://data.riksdagen.se/fil/E85891C6-4775-47DB-8EDF-1DCBFCA69184, se även: https://www.sverigesradio.se/artikel/socialdemokraterna-vill-andra-reglerna-om-arbetskraftsinvandring
150 https://www.socialdemokraterna.se/var-politik/a-till-o/arbetskraftsinvandring
151 https://data.riksdagen.se/fil/E85891C6-4775-47DB-8EDF-1DCBFCA69184
152 https://www.vansterpartiet.se/var-politik/politik-a-o/arbetskraftsinvandring/
153 https://data.riksdagen.se/fil/E85891C6-4775-47DB-8EDF-1DCBFCA69184

undersköterskorna från lönegolvet.[154] Det politiska landskapet när det gäller arbetskraftsinvandring är specifikt och de partipolitiska konstellationerna skiljer sig från den gängse. Tidigare har tre partier varit positiva till att återinföra arbetsmarknadsprövning: S, V och SD – men numera har det blivit oklart vad SD står i frågan och Åkesson hävdar att partiet har svängt. Vidare har tre partier sagt nej till det nya lönegolvet: MP, V och C. Samtidigt menar S att golvet ska vara dispositivt och att parterna istället ska kunna enas om lönegränsen ska kunna utgöras av kollektivavtal.

154 https://www.arbetsvarlden.se/81-yrken-foreslas-slippa-lonekrav-for-arbetskraftsinvandrare/

Budgetförslagen om arbetsmarknaden – oppositionens ändringsförslag jämfört med Tidöpartiernas budget

I statens budget ingår kostnaderna för arbetsmarknad och arbetsliv i utgiftsområde 14. Tidöregeringens anslag inom detta område för 2026 var 91,1 miljarder kronor. Samtliga Tidöpartier stod bakom denna budget.

De fyra oppositionspartierna lade var och en fram egna budgetar som skilde sig från Tidöpartiernas. När det gäller arbetsmarknad och arbetsliv såg dessa skillnader ut på följande sätt:

Socialdemokraterna: Vill öka anslaget med drygt 2,8 miljarder kronor. Det ytterligare anslaget ska bland annat användas på följande sätt:

+ 300 miljoner för Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader

+ 200 miljoner till a-kassan

+ 2,2 miljarder till arbetsmarknadspolitiska program

+ 50 miljoner till Arbetsmiljöverket

+ 30 miljoner till regional skyddsombudsverksamhet

+ 25 miljoner till fackliga samråd.[155]

Vänsterpartiet: Vill öka anslaget med drygt 5,6 miljarder kronor. Det ytterligare anslaget ska bland annat användas på följande sätt:

+ 962 miljoner för Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader

+ 1 miljard till a-kassan

+ 2,1 miljarder till arbetsmarknadspolitiska program

+ 700 miljoner för lönebidrag

+ 200 miljoner för omställnings- och kompetensstöd

+ 325 miljoner till Arbetsmiljöverket

+ 20 miljoner till regionala skyddsombud

+ 277 miljoner för etableringsersättning för vissa nyanlända invandrare

+ 54 miljoner för myndigheten för arbetsmiljökunskap.[156]

155 https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/motion/utgiftsomrade-14-arbetsmarknad-och-arbetsliv_hd023590/html/
156 https://data.riksdagen.se/fil/3FF69725-7E16-463F-B149-185FC5BCC9A7

Miljöpartiet: Vill öka anslaget med drygt 1,4 miljarder kronor. Det ytterligare anslaget ska bland annat användas på följande sätt:

+ 300 miljoner för Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader

+ 550 miljoner till a-kassan och arbetsmarknadspolitiska insatser.[157]

Centerpartiet: Vill minska anslaget med drygt 15,8 miljarder kronor. Förändringarna innebär bland annat detta:

– 2 miljarder för Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader

– 12,3 miljarder för a-kassan

– 2,5 miljarder för lönebidrag och Samhall

– 2 miljoner för stöd till Europeiska socialfonden

– 1 miljon till Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen

– 14 miljoner till Arbetsmiljöverket

+ 1 miljard för arbetsmarknadsinsatser för att Sverige ska kunna ta emot fler kvotflyktingar med mera.[158]

157 https://www.mp.se/wp-content/uploads/2025/10/mp-budgetmotion-2026.pdf
158 https://www.centerpartiet.se/download/18.3faeb63c19c2c67585c10ef3/1770652277509/Centerpartiets_budgetmotion_2026_webb%20(1).pdf

12. Summerande analys

Sedan uppgörelsen mellan parterna 2021 och det uppföljande riksdagsbeslutet 2022 har den partipolitiska dragkampen om arbetsrätten varit cementerad. Den dominerande uppfattningen bland partierna är att det fortfarande gäller att sitta still i båten för att inte äventyra det rådande regelverket. Ska några ändringar ske är det upp till parterna. Två partier avviker emellertid. Vänsterpartiet vill ändra på flera punkter i arbetsrätten och Liberalerna har fortfarande kvar krav på att arbetsrätten ska göras mer ”flexibel”. Det är dock knappast troligt att dessa partier får gehör för sina krav under den kommande mandatperioden. Samtidigt är det intressant att fundera över hur länge arbetsrätten kommer att vara cementerad. Det kommer den knappast att vara för evigt.

Trots att frågorna kopplade till arbetsrätten har avförts från den politiska dagordningen råder det stora skillnader mellan höger och vänster i arbetsmarknadspolitiken. Tidöpartierna satsar mindre pengar på arbetsmarknadsåtgärder än de rödgröna. Flera av Tidöpartierna vill göra ytterligare stora nedskärningar av Arbetsförmedlingen (även om SD bromsar och Moderaterna inte visar sina kort). Det finns också betydande skillnader i synen på skyddsombud, a-kassan och karensavdraget (som blivit en stor valfråga).

De skiljelinjer som beskrivs här gäller Tidöpartierna kontra S-MP-V. Centerpartiet kritiserar snarare Tidöpartierna från höger. Det är tydligt i en rad frågor, som synen på a-kassan, Arbetsförmedlingen, om det ska krävas kollektivavtal för etableringsjobb och budgetförslagen inom arbetsmarknadsområdet (Centern vill göra större nedskärningar än Tidöpartierna).

I några enstaka frågor ser partikonstellationen ut på helt andra sätt. Det gäller exempelvis synen på de höjda lönekraven för arbetskraftsinvandring, där Tidöpartierna+S står mot C-MP-V. Samtidigt menar S att lönegränsen ska vara dispositiv och kunna ersättas av lönenivån i kollektivavtal. S har också protesterat mot att regeringen beslutat om vilka yrken som ska undantas från lönekravet, den frågan borde enligt partiet istället ha överlämnats till arbetsmarknadens parter.

En annan sådan fråga där konstellationerna skiljer sig från de gängse gäller frågan om arbetsmarknadsprövning av arbetskraftsinvandringen, åtgärden förespråkas av S-V och eventuellt också av SD som ger otydliga budskap om var partiet står, även om det troliga är att partiet övergivit ståndpunkten.

De sistnämnda frågorna utgör dock ett undantag. Det kännetecknande för den politiska dragkampen kring arbetsmarknadspolitiken är tvärtom att den utgör en typisk skiljelinje mellan höger och vänster.

arena idé

Arena Idé är en progressiv och partipolitiskt obunden tankesmedja med medborgar- och löntagarperspektiv. Vi finansieras av fackföreningsrörelsen och är en del av den ideella föreningen Arenagruppen. Arena Idé fokuserar på frågor som rör arbetsmarknaden, ekonomisk politik, välfärd och demokrati.